

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií
Katedra západoevropských studií

Diplomová práce

**„Regionální a strukturální politika EU v Portugalsku,
Španělsku a Řecku“**

Diplomant: Filip Šejvl

Vedoucí práce: Prof. Ing. Luděk Urban, CSc.

Akademický rok: 2005/2006

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci „Regionální a strukturální politika EU v Portugalsku, Španělsku a Řecku“ vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Praze, dne 12. ledna 2006

Filip Šejvl

OBSAH

Úvod	5
1. Regionální a strukturální politika Evropské unie	8
2. Historický vývoj regionální a strukturální politiky EU	10
2.1. Období 1958-1973	11
2.2. Období 1974-1986	12
2.3. Období 1987-1993	13
2.3.1. Jednotný evropský akt a Delors I.	13
2.3.2. Smlouva o Evropské unii	16
2.4. Období 1994-1999	17
2.4.1. Cíle regionální politiky 1994-1999	17
2.4.2. Výdaje strukturálních fondů za období 1994-1999	18
2.5. Období 2000-2006	19
2.5.1. Cíle regionální politiky na období 2000-2006	19
2.5.2. Výdaje strukturálních fondů za období 2000-2006	20
2.6. Období 2007-2013	23
3. Regiony EU	25
3.1. Definování regionů EU	25
3.2. Komparace regionů EU	26
3.3. Dílčí výsledky regionální a strukturální politiky	27
4. Portugalsko	29
4.1. Strukturální fondy v Portugalsku (2000-2006)	30
4.2. Regiony Portugalska	32
4.2.1. Region Algarve	38
4.2.1.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik v regionu Algarve	39
4.2.2. Region Açores	41
4.2.2.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik v regionu Algarve	41
4.3. Zhodnocení výsledků strukturální politiky v Portugalsku a výhledy do budoucna	43

5. Španělsko	47
5.1. Strukturální fondy ve Španělsku (2000-2006)	47
5.2. Regiony Španělska	50
5.2.1. Region Andalusie	55
5.2.1.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik v regionu Andalusie	56
5.2.2. Region Asturie	58
5.2.2.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik v regionu Asturie	59
5.3. Zhodnocení výsledků strukturální politiky ve Španělsku a výhledy do budoucna	61
6. Řecko	66
6.1. Strukturální fondy v Řecku (2000-2006)	66
6.2. Řecké regiony	69
6.2.1. Region Střední Makedonie	73
6.2.1.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik v regionu Střední Makedonie	75
6.2.2. Region Kréta	76
6.2.2.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik v regionu Kréta	77
6.3. Zhodnocení výsledků strukturální politiky v Řecku a výhledy do budoucna	78
7. Porovnání čerpání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v Portugalsku, Španělsku a Řecku	81
Závěr	84
Seznam použité literatury a pramenů	86
Summary	90
Přílohy	91

ÚVOD

Regionální politika je jednou z nejdůležitějších politik Evropské unie založených na finanční solidaritě. Jejím cílem je eliminovat rozdíly v hospodářské úrovni, v míře nezaměstnanosti a velikosti HDP na obyvatele v jednotlivých oblastech. Byly to hlavně ekonomické rozdíly mezi jednotlivými regiony, které přiměly politiky Evropského společenství k vytvoření této politiky solidarity. První výraznější potřeba pro tuto politiku přišla s rozšířením Evropského společenství o méně hospodářsky rozvinuté země. Z počátku se podpora dostávala regionům, které procházely restrukturalizací a oblastem s dlouhodobou nezaměstnaností. S postupnou integrací a dalším rozšiřováním Společenství se zvyšovaly rozdíly mezi jednotlivými zeměmi a regiony a tím i požadavky na hospodářskou a sociální konvergenci. S rostoucí potřebou ke snižování hospodářských a sociálních rozdílů, rostla i důležitost regionální politiky Společenství.

Nejdůležitějšími nástroji, které mají naplňovat cíle regionální politiky, jsou strukturální fondy a Fond soudržnosti EU. Strukturální fondy se skládají ze čtyř fondů: Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond, Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond a Finanční nástroj pro podporu rybolovu. Hlavní poslání a náplní těchto fondů je snižování hospodářských a sociálních rozdílů mezi regiony Evropské unie. To znamená také podporu regenerace oblastí procházejících hospodářským úpadkem a snižování dlouhodobé nezaměstnanosti. Finance z fondů většinou plynou do projektů podporující infrastrukturu, produktivní prostředí a lidské zdroje.

Cílem této práce je zhodnotit činnost regionální politiky Evropské unie v zemích, které mají největší zkušenosti s čerpáním financí z této politiky. Z mého pohledu to jsou země: Portugalsko, Španělsko a Řecko. Práce se zaměřuje na jednotlivé jmenované země a na některé z jejich regionů, porovnává potřeby těchto oblastí a pokouší se zhodnotit působení regionální politiky na jejich území. Studie se také snaží nalézt některé sjednocující prvky všech tří zemí v oblasti čerpání dotací z Evropské unie a pokouší se nalézt odpověď na otázku, zda evropské fondy přispěly k hospodářské a sociální konvergenci. Hlavními hodnotícími faktory této práce jsou hospodářský růst, hrubý domácí produkt (HDP) měřený na hlavu a zaměstnanost. Regionální HDP je v současnosti hlavním a nejvíce používaným indikátorem bohatství.

Struktura práce

První kapitola této studie stručně charakterizuje regionální a strukturální politiku Evropské unie. Vysvětluje její základní principy, hlavní cíle a postupný nárůst její důležitosti v rámci politik Unie. Další část této kapitoly vysvětluje význam slov hospodářské a sociální soudržnosti, jež jsou spolu s regionální politikou často skloňovány.

Druhá kapitola je věnována vzniku a vývoji regionální politiky. Mapuje téměř padesát let historie Evropského společenství od svého vzniku v době, kdy prakticky regionální politika prakticky neexistovala, až po současné rozpočtové období, kdy patří mezi nejdůležitější politiky Unie. Díky vysoké hospodářské úrovni a podobnosti šesti zakládajících zemí, nebyla regionální politika zpočátku nutná. Teprve až s rozšířením Společenství v roce 1973 se začaly ukazovat první regionální rozdíly. V roce 1975 byl z tohoto důvodu založen Evropský fond regionálního rozvoje, který se stal nejdůležitější složkou strukturálních fondů. Poté společně s postupnou integrací, rozšířením Společenství a reformami, rostl i význam politiky solidarity. Jako jednu z nejvýznamnějších reforem lze označit Jednotný evropský akt, jehož záměrem bylo vytvoření jednotného trhu. Reforma byla také nutná díky přistoupení hospodářsky zaostalých zemí Řecka, Španělska a Portugalska. Další krok k reformě byl odůvodněn potřebou vzniku měnové unie. Aby mohly nejchudší členové Unie, Irsko, Španělsko, Portugalsko a Řecko, splnit konvergenční kritéria, byl Maastrichtskou smlouvou založen Fond soudržnosti. Kapitola také zmiňuje reformu podmíněnou Agendou 2000 a v poslední části se stručně věnuje příštím rozpočtovému období.

Další kapitola definuje regiony v Evropské unii. Vysvětlí význam a potřebu dělení jednotlivých oblastí EU na nomenklaturní jednotky NUTS a zároveň také z části informuje o výrazných ekonomických rozdílech mezi regiony, které postupným rozšiřováním a integrací Unie vznikly. Poslední část kapitoly se snaží v krátkosti vyjmenovat dílčí úspěchy regionální politiky. Ukazuje na hospodářský růst podmíněný finančními intervencemi z EU a informuje o projektech, které byly nejvíce touto politikou podporovány.

Následující tři kapitoly se jednotlivě zaměřují na Portugalsko, Španělsko a Řecko a na jejich čerpání evropských dotací. První část krátce zhodnotí působení země v Evropské unii a její historii spojenou s čerpáním fondů EU. Poté informuje o

základních prioritách sektorových programů na období 2000-2006, na jejichž základě jsou v dané zemi jednotlivé finance rozdělovány. Další část se již zaměřuje na některé vybrané regiony a snaží se zhodnotit působení regionální politiky na jejich hospodářském vývoji. Práce detailněji informuje o dvou vybraných regionech v každé zemi. Závěr kapitoly hodnotí dosažené výsledky regionální politiky a informuje o finančních alokacích na další rozpočtové období.

Závěrečná část pak zodpovídá otázky položené v úvodu této studie.

Stručná analýza pramenů a dostupné literatury

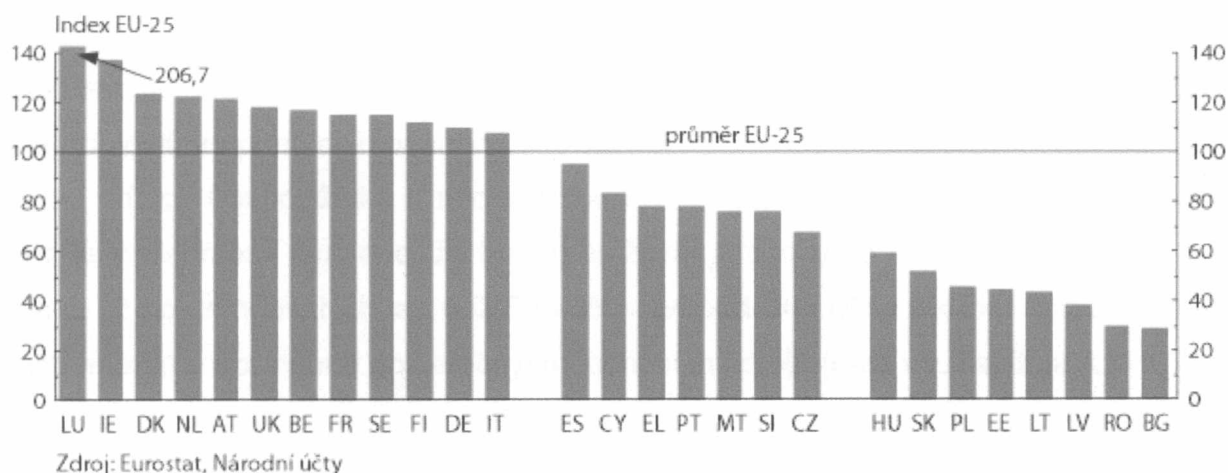
V českých publikacích je z mého pohledu téma regionální politiky EU zpracováno spíše okrajově. Většinou se v literaturách objevují základní informace o této problematice nebo se často jedná o informace na podporu čerpání dotací pro Českou republiku. Mezi mé hlavní zdroje této diplomové práce proto patří smlouvy EU, výroční zprávy Komise, hodnotící zprávy jednotlivých výborů Komise, statistiky Eurostatu a OECD, zprávy o účinku regionální politiky a také informace od zastupitelských orgánů jednotlivých států na území ČR.

1. REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE

Evropská unie patří mezi nejvíce prosperující ekonomické celky na světě. To ale neznamená, že celá Evropská unie může být považována za jeden homogenní celek, který vykazuje vynikající ekonomické výsledky. Ekonomické a sociální rozdíly jsou patrné nejen mezi samotnými státy, ale i uvnitř jich samotných v rámci každého regionu. Tyto rozdíly nacházejí odraz v různé úrovni příjmů obyvatelstva jednotlivých regionů. Ne všechny regiony nabízejí svým obyvatelům stejnou příležitost pro jejich realizaci. Vždyť 10 nejbohatších regionů EU 15 byly přibližně 3x bohatších než 10 nejchudších regionů. Navíc, tato nevyrovnanost ještě více vzrostla po vstupu nových členských zemí v květnu 2004. (viz. tabulka č. 1)

Tabulka č.1 – HDP na obyvatele, 2002

HDP na obyvatele, 2002

(Zdroj: Europe in Figures. Eurostat yearbook 2002, European Commission)

Nevyváženost mezi jednotlivými regiony komplikuje snahy EU o hospodářskou a sociální soudržnost Evropy a její harmonický vývoj. Právě proto je jedním z cílů Evropské unie podpora ekonomicky méně rozvinutým či zaostalým regionům jednotlivých států. Regionální a strukturální politika EU představuje způsob, jímž Evropská unie těmto jednotlivým regionům napomáhá k jejich cestě k prosperitě a blahobytu. Jejím cílem, jak již bylo řečeno, je eliminovat rozdíly v hospodářské úrovni, v míře nezaměstnanosti a velikosti HDP na obyvatele v jednotlivých oblastech. Regionální politika je především politikou pro lidi. Nemalou částí se podílí na obnově

a vývoji infrastruktury, podporuje vznik nových pracovních příležitostí, realizuje opatření pro zlepšení životního prostředí a napomáhá lidem žít.

Objem finančních prostředků věnovaný regionální politice EU a s tím i její důležitost rostli vždy s rozšiřováním a postupnou integrací unie. Evropskou unii koncem 50. let tvořily víceméně homogenní vyspělé státy, ale s dalším rozšiřováním a integrací, zejména pak v 80. letech, heterogennost mezi jednotlivými zeměmi rostla. Od roku 1988 došlo k výraznému nárůstu prostředků, které skrze strukturální fondy směřují do jednotlivých zemí EU. Nyní tvoří dohromady s ostatními programy v rámci strukturálních fondů téměř třetinu rozpočtu Evropské unie. Postupem času se tak Regionální politika stala jednou z nejvýznamnějších politik Evropské unie.

Hospodářská a sociální soudržnost

Hospodářská a sociální soudržnost je vyjádřením solidarity mezi jednotlivými členskými státy a regiony Evropské unie. Jejím cílem je vyvážený rozvoj celé EU, snížení strukturálních rozdílů mezi regiony a podpora rovných příležitostí. Toho je docíleno financováním různých aktivit hlavně skrze Strukturální fondy a Fondem soudržnosti podporujících hospodářský rozvoj.¹

Původ hospodářské a sociální soudržnosti lze vystopovat v Římské smlouvě, kde je v preambuli zmíněno, že budou snižovány rozdíly ve vývoji mezi regiony. Ale trvalo až do osmdesátých let, než Společenství podniklo něco v koordinaci národních instrumentů a poskytnutí dostatečných finančních zdrojů (dále viz. kapitola č.2).

---

¹ Economic, social and territorial cohesion. Glossary – The European Union.

2. HISTORICKÝ VÝVOJ REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKY EU

Vývoj regionální a strukturální politiky lze obecně shrnout do 5 různých časových celků:

- 1958 – 1973

(6 zakládajících členských zemí nepovažuje regionální politiku za prioritní oblast integrace)

- 1974 – 1985

(Rozšíření společenství, ekonomická krize a vznik Evropského fondu pro regionální rozvoj)

- 1986 – 1992

(Výrazná ekonomická integrace díky jednotnému vnitřnímu trhu, nárůst prostředků pro regionální politiku)

- 1993 – 1999

(Vznik Fondu soudržnosti a další navýšení strukturálních fondů)

- 2000 - 2006

(Současné plánovací období, které je charakterizováno navýšením finančních prostředků a rozšířením Evropské unie o 10 nových členských států včetně České republiky)²

---

² Understanding Regional Policy. Evropská komise – Generální ředitelství pro regionální politiku.

2.1. OBDOBÍ 1958-1973

Časové rozmezí od založení Evropského hospodářského společenství (EHS) v roce 1957 až do založení Evropského fondu pro regionální rozvoj v roce 1975 může být charakterizováno jako období bez regionální politiky na nadnárodní úrovni. I když smlouva o založení Evropského hospodářského společenství hovořila o politice „trvalého a vyrovnaného rozvoje“ členských zemí, nebyla s ohledem na homogenost jednotlivých regionů společenství tato politika nutná. Z celé šestice základajících členů EHS (viz. Box 1), se Itálie jako jediná potýkala s výraznějšími regionálními rozdíly. Dále se vycházelo z přesvědčení, že společný trh sám napomůže ekonomické disparity vyrovnat.³ Proto byla v prvních letech integrace regionální politika ve vlastní kompetenci jednotlivých členů společenství.

Teprve až s ekonomickou krizí v 70. letech a s rozšířením Evropského společenství (ES) o Velkou Británii, Irsko a Dánsko v roce 1973 byla otázka regionální politiky na evropské úrovni aktuálnější.⁴

Box 1: Proces rozšiřování Evropských společenství

Rok	Počet členských zemí	Přistupující země
1957	6	Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko
1973	9	Dánsko, Irsko, Velká Británie
1981	10	Řecko
1986	12	Portugalsko, Španělsko
1995	15	Finsko, Rakousko, Švédsko
2004	25	Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko

(Zdroj: [Historie Evropské unie](#). Portál Evropské unie.)

³ [Historie Evropské unie](#). Portál Evropské unie.

⁴ [Historie Evropské unie](#). Portál Evropské unie.

2.2 OBDOBÍ 1974 – 1986

Zhoršená ekonomická dynamika jednotlivých zemí v 70. letech, ve srovnání s předchozím desetiletím, (viz. Tabulka č.2), převážně díky ropné krizi, společně s rozšířením Společenství o Irsko a Velkou Británii, vedla ke vzniku regionální politiky na úrovni Evropských společenství.⁵

Tabulka č.2: Srovnání vývoje reálného HDP v členských zemích EU, EU 15, EU 11, USA a Japonsku v letech 1961-2000 (průměrná % změna oproti předch. roku v období)

	1961-1973	1974-1985	1986-1990	1991-1995	1996-2000	1961-2000
Belgie	4,9	1,8	3,0	1,2	2,5	3,0
Dánsko	4,3	2,0	1,3	2,1	2,6	2,7
Finsko	5,0	2,7	3,4	-0,5	4,2	3,3
Francie	5,4	2,2	3,2	1,1	2,5	3,3
Irsko	4,4	3,8	4,6	6,2	9,5	5,1
Itálie	5,3	2,7	3,0	1,1	1,7	3,3
Lucembursko	4,0	1,8	6,4	5,4	4,0	3,8
Německo	4,3	1,7	3,4	2,1	2,2	2,9
Nizozemsko	4,9	1,9	3,1	2,1	3,2	3,2
Portugalsko	6,9	2,2	5,5	1,8	3,6	4,3
Rakousko	4,9	2,3	3,2	2,0	2,6	3,3
Řecko	7,7	2,5	1,9	1,1	3,3	4,0
Španělsko	7,2	1,9	4,5	1,3	3,3	4,0
Svédsko	4,1	1,8	2,3	0,5	2,4	2,5
Velká Británie	3,1	1,4	3,3	1,3	2,3	2,3
EU-15	4,8	2,0	3,3	1,5	2,5	3,0
EUR-11	5,2	2,1	3,4	1,5	2,5	3,2
USA	4,0	2,3	2,8	2,1	3,3	3,0
Japonsko	9,7	3,4	4,6	1,4	0,9	5,0

(Zdroj: [Economic Forecasts 1998-2001](#) European Commission)

V roce 1975 vznikl Evropský fond regionálního rozvoje (European Regional Development Fund, ERDF) jako nástroj určený pro podporu ekonomicky a sociálně slabších regionů. Objem prostředků alokovaných v tomto období do strukturálních operací byl relativně nízký. Podle Komise šlo do roku 1988 zhruba o částku 3,7 až 7,7 mld. ECU ročně. Efektivnost čerpání dotací v této době byla přinejmenším diskutabilní. Celý systém dotací byl totiž založen na bázi fixních kvót, v jejichž rámci čerpaly jednotlivé země prostředky na jednotlivé projekty regionálního rozvoje podle přidělených objemů pro dané období. Členské země se v tomto období snažily o co největší využití těchto přidělených prostředků. Namísto čerpání těchto fondů k proklamovanému principu doplňkovosti, využívaly členské země tyto prostředky

⁵ [Historie Evropské unie](#). Portál Evropské unie.

k substituci domácích investic. „Pomoc z rozpočtu byla přidělována automaticky, stačilo, aby členský stát předložil Komisi regionální projekty. Společenství jinak výběrový proces neovlivňovalo, pouze reagovalo na iniciativu členských států.“⁶

I přes neefektivnost principu fixních kvót, byl tento systém přerozdělování strukturálních prostředků zachován až do roku 1988.

2.3. OBDOBÍ 1987-1993

Rozšíření Společenství, o Řecko (r.1981), Španělsko a Portugalsko (obě země v r.1986), vedlo k dalšímu růstu disparit mezi jednotlivými zeměmi a jejich regiony. Zvýšení ekonomických rozdílů mezi regiony ES a dokončení vnitřního trhu mělo velký vliv na reformu regionální politiky. Ta se projevila nejen ve výši strukturálních zdrojů, ale i v celkovém posílení regionální politiky na nadnárodní úrovni.

2.3.1. Jednotný evropský akt a Delors I.

Zásadním obratem v regionální politice bylo zavedení Jednotného evropského aktu (SEA), podepsaném v roce 1986 a tzv. balíčkem reforem Delors I. Jednotný evropský akt argumentoval pro pokračování další integrace Evropského společenství a dokončení vnitřního trhu. To mělo za následek postupné odstraňování ochranných bariér mezi jednotlivými členskými zeměmi. Větší konkurence na jednotném vnitřním trhu ES mohla způsobit ztížení ekonomické situace zejména v méně vyspělých zemích a jejich regionech. Reforma strukturálních fondů tak měla zajistit částečnou kompenzaci ztrát, které mohly nastat integračním procesem.

SEA ustanovil jednotnou regionální politiku podporující ekonomickou a sociální soudržnost a explicitně formuloval cíl regionální politiky. Zaměřil se na „zmenšování nerovnoměrnosti mezi různými regiony a zaostalosti regionů, jimž se dostává nejmenší podpory“.⁷

V roce 1988 tzv. balíček opatření Delors I. dále navazoval na tuto reformu a postavil ji na úroveň ostatních sdílených politik. Bylo také rozhodnuto financovat regionální politiku přímo ze společného rozpočtu ES a to v podobě tří strukturálních

⁶ Tomeš, Jiří Evropa regionů – O regionálních rozdílech v Evropské unii.

⁷ Historie Evropské unie. Portál Evropské unie.

fondů: Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu a Evropského záručního a orientačního fondu (nyní Evropský zemědělský a podpůrný záruční fond) (viz box č.2) s pomocí Evropské investiční banky a dalších finančních nástrojů.

Reforma se projevila téměř ve zdvojnásobení prostředků pro strukturální fondy (viz. Tabulka č. 3 a 4). Do jisté míry spojila zdroje strukturálních fondů a stanovila 5 nových Cílů strukturální politiky na období 1989-1993.

Pro efektivnější využití strukturálních fondů byly stanoveny nové principy fungování celé politiky: princip koncentrace, programování, partnerství a adicionality.

- *Princip koncentrace*

Princip koncentrace se stal jedním z nejdůležitějších bodů reformy. Nově byly definovány vlastní strategické Cíle [angl. = Objectives] regionální politiky ES. To mělo za následek zúžení podpory a zaměření na nejvíce postižené oblasti. Např. pro rozpočtové období 1989-1993 bylo definováno 5 strategických Cílů. Počet a zaměření jednotlivých Cílů se pro jednotlivá rozpočtová období měnily (viz. další kapitoly).

- *Princip programování*

V období před reformou byla podpora ze strukturálních fondů poskytována na projektové bázi. To znamenalo, že Evropská komise se účastnila schvalování jednotlivých projektů. Nový princip se projevilo v přenesení těchto výkonných pravomocí na národní (regionální) úroveň a ponechání koordinační úlohy na straně Evropského společenství. Prostředky fondů jsou programově vkládány do ucelených a víceoborových programů, jejichž vypracováním jsou pověřeny vlády jednotlivých zemí. Tento princip funguje následovně:

Na nadnárodní (regionální) úrovni je vypracován tzv. Národní rozvojový plán, který představuje základní strategický dokument pro získání podpory ze strukturálních fondů. Tento dokument je založený na příslušných prioritách jednotlivých států a regionů. Na jeho základě pak Evropská komise přistoupí k vyjednání dohody o konkrétní podobě pomoci ze strukturálních fondů poskytované na dané období. Tato dohoda mezi Komisí a členským státem má podobu tzv. Rámce podpory společenství. Třetím bodem je pak rozvedení prioritních os rozvojového plánu do podoby podkládajících Operačních programů, jež vymezují sadu priorit a opatření, na

kteří budou navázány konkrétní aktivity – projekty. Tato činnost je opět svěřena národním orgánům jednotlivých členských států.⁸

Programování znamenalo odklon od ad hoc projektového přístupu a zavedení politiky orientované na dlouhodobější programové cykly.

o *Princip partnerství*

Tento princip staví na úzké spolupráci a partnerství mezi evropskou, národní a místní administrativou ve všech fázích implementace. Společně pak tyto orgány rozhodují o alokaci finančních prostředků z fondů. Princip partnerství je realizován jak na úrovni vertikální (Evropská komise, stát, region), tak i na úrovni horizontální (partnerství v rámci členského státu nebo regionu).⁹ (General Provisions on the Structural Funds)

o *Princip adicionality (doplňkovosti)*

Princip adicionality, zajišťuje, že činnost Společenství pouze doplňuje, nikoliv nahrazuje, činnost vlád. Tento princip byl zaveden již před reformou v roce 1988, ale z důvodu jeho nerespektování, byl zařazen do legislativy ES v roce 1988.

V praxi stanovuje nutnost spolufinancování projektů. Tzn., že prostředky fondů mají pouze doplňovat investice vynakládané jednotlivými členskými státy. Členské země nesmí snižovat investiční výdaje ze státního rozpočtu do problémových oblastí, tedy sektorů, které jsou podporovány ze strukturálních fondů.

Tabulka č. 3: Vývoj výdajů na strukturální politiku EU

Rok	ESF	EAGGF	ERDF	FIFG	SF	CF	Hlava 2	% rozp.	Rozpočet celkem
1968	24,5	34,0	-	-	58,5	-	58,5	3,9	1500
1975	148,6	76,7	150,0	-	375,3	-	375,3	6,5	5 773,84
1987	2 510,0	789,5	2 560,1	-	5 859,6	-	5 859,6	16,7	35 087,42
1988	2 298,6	1 140,9	2 979,8	-	6 419,3	-	6 419,3	15,6	41 149,36
1992	4 321,1	2 857,9	8 564,8	-	15 743,8	-	15 743,8	26,9	58 527,137
1993	5 382,6	2 914,2	9 545,6	-	17 842,4	795,0	18 637,4	28,8	64 713,194
1994	4 315,4	2 476,5	6 331,2	395,0	13 518,1	851,6	14 369,7	24,2	59 378,925
1999	7 245,8	3 774,0	14 006,5	571,9	25 598,2	2 731,7	28 329,9	33,9	83 569,026
2000	7 675,0	3 510,4	14 226,4	498,0	25 909,8	2 800,0	28 709,8	30,8	93 213,636

(Zdroj: König, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie.*)

Tabulka č.4: Výdaje rozpočtu na strukturální operace EU (2000-2006)

Hlava 2	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Strukturální operace	32 045	31455	30 865	30 285	29 595	29 595	29 170
Strukturální fondy	29 430	28 840	28 250	27 670	27 080	27 080	26 660
Fond soudržnosti	2 615	2 615	2 615	2 615	2 515	2 515	2 515

(Zdroj: *Structural Policy Reform. Activities of the European Union – Summaries of Legislation.*)

⁸ *Working for the Regions.* Evropská komise – Generální ředitelství pro regionální politiku.

⁹ *General Provisions on the Structural Funds . Activities of the European Union – Summaries of Legislation*

2.3.2. Smlouva o Evropské unii

Maastrichtská smlouva (Smlouva o Evropské unii), která vzešla v platnost 1.11.1993 stanovila další posun regionální politiky Evropské unie. Smlouva zakotvila závazek Unie, že posílení ekonomické a sociální soudržnosti je základním cílem Evropské unie. Přinesla změny a doplnění nástrojů evropské regionální politiky. Ke třem, již zmiňovaným fondům, přibýly Finanční nástroj pro orientaci rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance, FIG) a Fond soudržnosti (Cohesion Fund, CF) (viz. box č.2).

Fond soudržnosti vznikl za účelem přispívání na projekty, které jsou zaměřené na budování transevropských sítí a na ochranu životního prostředí. Na rozdíl od ostatních fondů je nástrojem mimo strukturální fondy. Je alokovan na úrovni členských zemí, nikoliv na regionální úrovni. Je určen pouze zemím, které nedosahují 90% HDP průměru Evropské unie, což v EU 15 platilo pro Irsko, Řecko, Portugalsko a Španělsko. Jeho smyslem je pomoc ekonomicky slabším zemím, jež usilují o splnění konvergenčních kritérií pro vstup do Hospodářské a měnové unie (Maastrichtská kritéria) a musí omezovat veřejné zadlužení. Fond soudržnosti tak z části nahrazuje výši veřejných výdajů určených na omezování regionálních rozdílů.

Box č.2: Strukturální fondy

Evropský fond regionálního rozvoje [The European Regional Development Fund – ERDF] (Založen v r.1975)	- nástroj určený k přerozdělování části rozpočtových příspěvků členských států na rozvoj nejméně rozvinutých regionů
Evropský sociální fond [The European Social Fund – ESF] (Založen v r. 1960)	- nástroj sociální politiky zaměstnanosti Evropské unie.
Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond [The Guidance Section of the European Agricultural Guidance and Guarantee Fund – EAGGF] (Založen v r. 1962)	- Rozvoj venkovských oblastí a investice do turistiky
Finanční nástroj pro podporu rybolovu [The Financial Instrument for Fisheries Guidance - FIG] (od r. 1994)	- Fond přispívá k vyváženému čerpání zdrojů v oblasti rybolovu nebo revitalizaci oblastí závislých na rybolovu
Fond soudržnosti [Cohesion Fund- CF] (od r. 1993)	- Je samostatným nástrojem mimo strukturální fondy, neboť je alokovan na úrovni členských zemí, nikoliv na regionální úrovni. Poskytuje prostředky těm členským zemím, které nedosahují 90% průměrné úrovně HDP na obyvatele EU a zároveň usilují o splnění maastrichtských kritérií vstupu do Hospodářské a měnové unie

(Zdroj: Structural Policy Reform. Activities of the European Union – Summaries of Legislation.)

2.4. OBDOBÍ 1994-1999

Ve čtvrtém období vývoje strukturální politiky EU se již uplatnily dva nové fondy, které byly vytvořeny Maastrichtskou smlouvou. Komisí navržený balíček opatření Delors II, z února 1992, reformoval strukturální politiku Evropské unie a měl za následek výrazné navýšení finančních zdrojů pro regionální politiku. Cílem bylo na konci finanční perspektivy 1994-1999 přidělení až 35% celkových výdajů EU, což je 0,45% HDP EU 15, na závazky strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Dalším důležitým bodem reformy bylo zřízení Výboru regionů, jež předznamenává silnou úlohu sub-národních reprezentací při formování regionální politiky v budoucnu.¹⁰

2.4.1. Cíle regionální politiky 1994-1999

Finanční prostředky určené na období 1994-1999 směřovaly do 6 základních strategických cílů, z nichž 4 byly regionálního charakteru a 2 byly platné napříč celým územím Evropské unie:

- **Cíl 1:** Pomoc rozvoji a strukturálnímu přizpůsobování regionů, které vývojově zaostávají za ostatními. Tzn. oblastí, jejichž HDP na obyvatele v průběhu posledních tří let byl menší než 75% průměru EU. (Na tento cíl směřovalo až 70% všech výdajů strukturálních fondů)
- **Cíl 2:** Hospodářská konverze regionů postižených úpadkem průmyslu.
- **Cíl 3:** Boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti, zařazení mladých lidí a lidí, kteří ztratili práci na pracovní trh.
- **Cíl 4:** Usnadnění adaptace pracovníků, kteří jsou mimo pracovní poměr v důsledku strukturálních změn.
- **Cíl 5a:** Modernizace zemědělství a rybářství
- **Cíl 5b:** Rozvoj a strukturální přizpůsobení zemědělských oblastí, které se vykazují nízkou úrovní socio-ekonomického vývoje.

---

¹⁰ Historie Evropské unie. Portál Evropské unie.

- **Cíl 6:** Podpora rozvoje a strukturálních změn řídice osídlených oblastí. Vztahuje se na severní oblasti Švédska a Finska (členy EU v roce 1995).

Tabulka č.5: Procentuální a absolutní rozdělení výdajů strukturálních fondů na jednotlivé Cíle

Cíl	% podíl na celkových výdajích	mld. ECU
Cíl 1	67,60	104,40
Cíl 2	11,10	17,20
Cíl 3 + 4	10,90	16,80
Cíl 5a	5,00	7,70
Cíl 5b	4,90	7,60
Cíl 6	0,50	0,80
Celkem	100,00	154,50

(Zdroj: [Historie Evropské unie](#). Portál Evropské unie.)

2.4.2. Výdaje strukturálních fondů za období 1994-1999

V rozpočtovém období 1994-1999 bylo rozděleno v rámci strukturálních fondů 154, 038 mld. ECU (viz. tabulka č. 6).

Tabulka č.6: Výdaje rozpočtu na strukturální operace EU (1993-1999)

Hlava 2	1994	1995	1996	1997	1998	1999
<i>Strukturální operace</i>	23 176	26 329	29 131	31 477	33 461	39 025
Strukturální fondy	21 323	24 069	26 579	28 620	30 482	35 902
Fond soudržnosti	1 853	2 152	2 444	2 749	2 871	3 118
Finanční mechanismus EHP	-	108	108	108	108	5

(Zdroj: [General Provisions on the Structural Funds](#). Summaries of Legislation)

Tabulka č.5 nám dokládá, že největší podíl 67,6% z celkového objemu prostředků pro strukturální fondy spadalo pod Cíl 1. Finanční prostředky byly především využity na rozvoj infrastruktury, vzdělávání, výzkumu a malých a středních podniků. V těchto regionech žilo 25% procent obyvatel EU.

Cíl 2 čerpal v tomto období celkem 11,1% z rozpočtu určených pro strukturální politiku. Jednalo se o regiony s velkým podílem těžkého průmyslu a které byly zasaženy strukturálními změnami. (16,4% obyvatel.)

Jak již bylo řečeno, Cíle 3 a 4 byly obecně zaměřeny na snížení nezaměstnanosti. Celkový výdaj činil 10,9%.

Cíl 5a a 5b sledovaly rozvoj venkovských oblastí, přičemž v oblastech spadajících pod C9I 5b žilo 8,8% obyvatel. Celkově na Cíl 5a a 5b bylo alokováno 9,9% prostředků.

Pro Cíl 6 bylo určeno nejméně finančních prostředků. Byl zaměřen na řídice osídlené oblasti Finska a Švédska a podíl na strukturálních fondech činil 0,5%.¹¹

2.5. OBDOBÍ 2000-2006

Sdělení Evropské komise z roku 1997, tzv. Agenda 2000 – za silnější a širší Evropu, je dalším krokem v reformě regionální a strukturální politiky Evropské unie. Dokument klade důraz na větší koncentraci, jednoduchost a efektivitu strukturálních operací. To se projevilo zejména v redukci 7 dosavadních Cílů na nyní 3 Cíle.

Význam strukturální politiky touto reformou nepoklesl. To se projevilo v zachování celkových výdajů na strukturální operace ve výši 0,45% HDP EU 15. Celkový rozpočet na strukturální politiku v období 2000-2006 je zhruba 257 miliard euro, což tvoří téměř 37% plánovaného rozpočtu EU pro toto finanční období.¹²

2.5.1. Cíle regionální politiky na období 2000-2006

Jak již bylo řečeno, snahou o větší efektivnost regionální a strukturální politiky Evropské unie bylo rozhodnuto o snížení počtu Cílů regionální politiky na 3 Cíle:

Cíl 1	Pomoc regionům zaostávajícím ve vývoji
Cíl 2	Podpora hospodářské a soc. konverze v oblastech, které se potýkají se strukturálními potížemi
Cíl 3	Podpora adaptace a modernizace politik a systémů vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti

- **Cíl 1:** Tento Cíl je zaměřen na podporu rozvoje zaostávajících regionů a vztahuje se na regiony, jež odpovídají úrovni II Nomenklatury územních jednotek (NUTS, úroveň II), jejichž HDP je nižší než 75% průměru společenství.

¹¹ Historie Evropské unie. Portál Evropské unie.

¹² Structural Policy Reform Activities of the European Union – Summaries of Legislation.

- **Cíl 2:** Jedná se o podporu oblastí potýkající se s restrukturalizací. Do tohoto Cíle spadají ty oblasti, které nespádají pod Cíl 1. Městské oblasti musí vykazovat vysokou míru dlouhodobé nezaměstnanosti, narůstající kriminalitu, špatnou úroveň školství nebo zhoršené životní prostředí. Cíl 2 se vztahuje na regiony čelící strukturálním problémům, jejichž společenskohospodářská přeměna má být podporována.
- **Cíl 3:** Cíl 3 se vztahuje na oblasti v celé EU s výjimkou oblastí, které spadají pod Cíl 1. Cíl 3 je primárně zaměřen na lidské zdroje a na regiony s velkými problémy v oblasti práce a nezaměstnaností. Jeho hlavní náplní je přispění k snížení nezaměstnanosti.¹³

2.5.2. Výdaje strukturálních fondů za období 2000-2006

Tabulka č.6: Výdaje rozpočtu na strukturální operace EU (2000-2006)

Hlava 2	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Strukturální operace	32 045	31455	30 865	30 285	29 595	29 595	29 170
Strukturální fondy	29 430	28 840	28 250	27 670	27 080	27 080	26 660
Fond soudržnosti	2 615	2 615	2 615	2 615	2 515	2 515	2 515

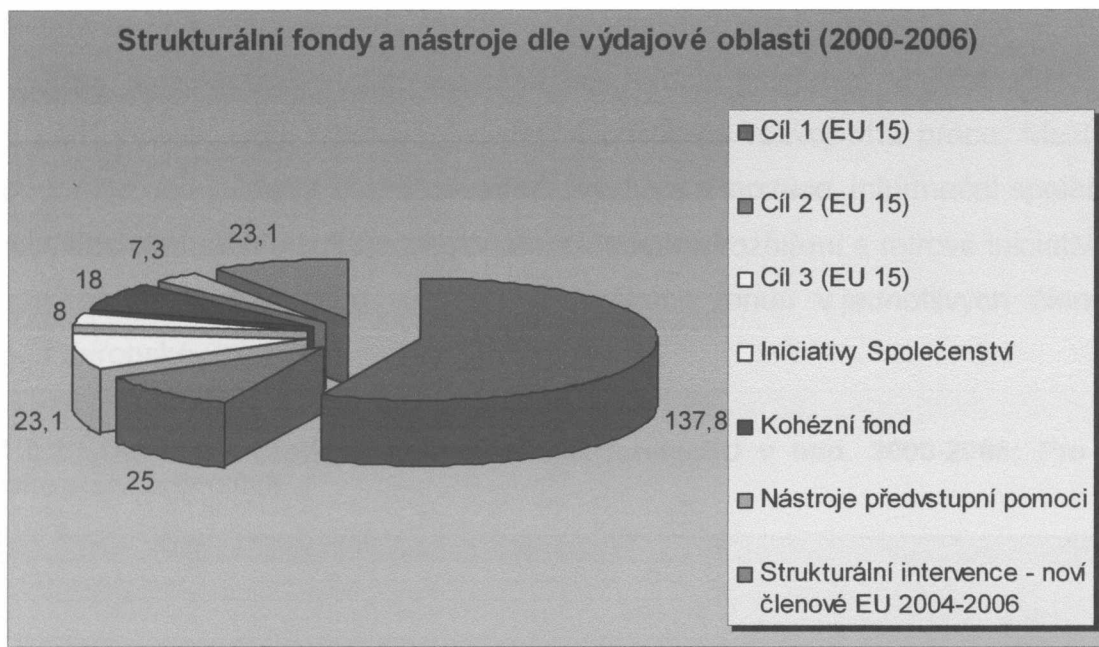
(Zdroj: Structural Policy Reform Activities of the European Union – Summaries of Legislation.)

Jak je patrné z tabulky č.6, pro období 2000-2006 je určeno 213 mld. Euro na strukturální operace, což je třetina z celkového rozpočtu Evropské unie.

Distribuce dotací pro jednotlivé země se výrazně liší. Je to odůvodněno částečně i tím, že každá země má ve své kompetenci definování svých hospodářských priorit. Například 50 % řeckého Rámce podpory Společenství pro období 1994-1999 bylo alokováno na podporu budování infrastruktury, zatímco irský CFS zaměřil na infrastrukturu pouze 20% fondů. Ale i přes tyto rozdíly můžeme najít ve výdajích ze strukturálních fondů společné tendence. Nejvíce finančních zdrojů v rámci Cíle 1 bylo alokováno do infrastruktury, rozvoje lidských zdrojů a do produktivní ekonomiky.

¹³ Priority Objectives 2000-2006. Regional Policy – Info regio.

Graf č.1: Strukturální fondy a nástroje dle vývojové oblasti (2000-2006)

(Zdroj: Na regionech záleží. Základní fakta o regionální politice EU a strukturálních fondech Evropská komise.)

Tabulka č.7: Výdaje na jednotlivé financované aktivity v EU (2000-2006) Cíl 1

Financované aktivity	Období 2000-2006
Produktivní ekonomika	28,1%
Infrastruktura	24,4%
Lidské zdroje	23,2%
Životní prostředí	16,5%
Věda a výzkum	5,9%
Ostatní	1,9%

Poznámka: * Odhad

(Zdroj: General Provisions on the Structural Funds. Summaries of Legislation)

Podpora produktivní ekonomiky se stala prioritní oblastí finanční intervence Evropské unie. Je to odůvodněno hlavně tím, že investice do podpory podnikatelského prostředí, převážně malých a středních podniků, je považováno za nejefektivnější podporu za účelem snížení ekonomických disparit mezi jednotlivými regiony EU.

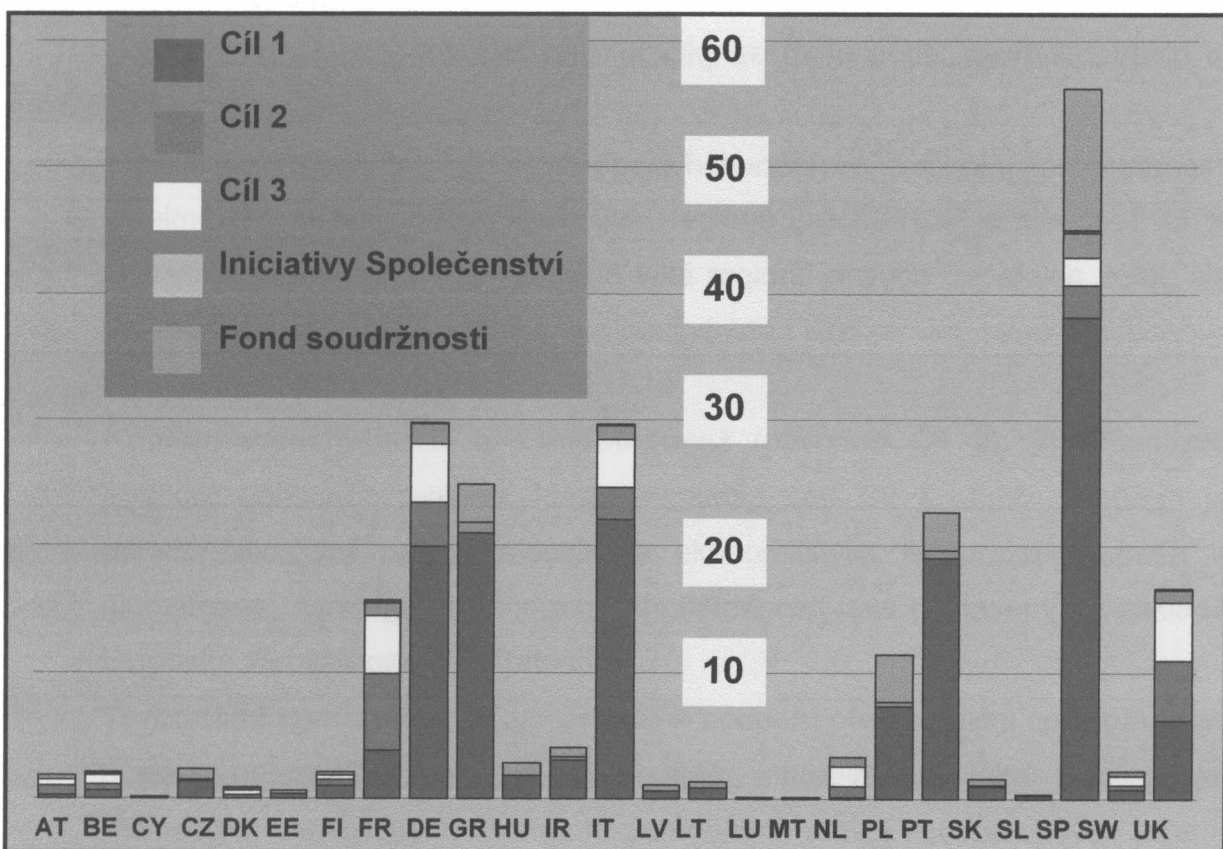
Druhou nejvýznamnější podporovanou oblastí, jak lze vyčíst z tabulky č.7, je infrastruktura. Cílem této oblasti je hlavně financování dopravních, energetických a

telekomunikačních sítí. Největší investice do infrastruktury probíhá v zemích, které využívají Fond soudržnosti, tedy ekonomicky nejslabší země Evropské unie.

Třetí nejdůležitější výdajovou částí jsou výdaje na rozvoj lidských zdrojů, pod které patří investice do vzdělávání a jiných politik na rozvoj trhu práce. Mezi další podporované oblasti patří: životní prostředí, výzkum a inovace, informační společnost, rybolov, cestovní ruch a kultura, regionální plánování, rozšíření a mírové iniciativy.¹⁴

Graf č. 2 znázorňuje výdaje strukturálních fondů v jednotlivých členských zemích Evropské unie.

Graf č.2: Dostupné částky pro strukturální fondy EU v mld. 2000-2006; Pro nové členské státy 2004-2006

(Zdroj: Na regionech záleží. Základní fakta o regionální politice EU a strukturálních fondech Evropská komise.)

¹⁴ Priority Objectives 2000-2006. Regional Policy – Info regio

2.6. OBDOBÍ 2007-2013

Podle Legislativního návrhu Evropské komise na reformu politiky soudržnosti na období 2007-2013 se příští finanční perspektiva bude soustředit hlavně na udržitelný rozvoj a konkurenceschopnost. To znamená zvýšení konkurenceschopnosti Evropské unie, posílení evropského hospodářství, tvorbu nových pracovních míst a posílení role Evropské unie v dnešním světě. Podle těchto obecných priorit je také navržena Regionální a strukturální politika EU na období 2007-2013.

Reforma politiky soudržnosti EU na období 2007-2013 má za cíl decentralizaci a zjednodušení programování a implementace strukturálních fondů EU a zvýšení jejich efektivity těchto fondů.

Rámec celé Regionální a strukturální politiky se bude podle návrhu opírat o tři nové Cíle:

- **Konvergence** (původně Cíl 1): podpora hospodářského růstu a zaměstnanosti v nejméně rozvinutých regionech EU. Regionů, jejichž HDP je nižší než 75 % průměru společenství. Hlavně se to týká regionů nových členských zemí, ale dočasně do roku 2013 bude pomoc poskytnuta i těm zemím, které nepřesahují 75 % průměru HDP Společenství EU-15.
- **Konkurenceschopnost a zaměstnanost** (původně Cíl 2): je určen pro podporu bohatších regionů, které nespadají pod Cíl 1. Jeho záměrem je pomoc členským zemím s důsledky ekonomických a sociálních změn a globalizace. Strategie na podporu zaměstnanosti jsou postaveny na základě Evropské zaměstnanecké strategie.
- **Teritoriální spolupráce**: je zaměřena na podporu přes-hraniční spolupráce za účelem nalezení společných východisek k problémům jako jsou rozvoj městských, venkovských a přímořských oblastí, rozvoj hospodářských vztahů a propojování malých a středních podniků. Kvůli tomuto Cíli bude ustanoven nový mezinárodní orgán, který bude zmíněnou přes-hraniční spoluprací koordinovat.¹⁵

---

¹⁵ Soudržnost na přelomu roku 2007. Legislativní návrhy Evropské komise na reformu politiky soudržnosti (období 2007-2013) Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.

Další významnou změnou v Regionální a strukturální politice EU bude snížení současného počtu 6 strukturálních fondů na tři. Zůstanou zachovány: Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti.¹⁶

Podle již schváleného rozpočtu na období 2007-2013 bude 307,619 miliardy Euro určeno pro strukturální politiku, což je téměř o 90 mld Euro více než-li v současném období (nárůst o 20,4%). Mezi nové členské země, které se staly členy v roce 2004, bude rozděleno 51,4% z této částky. Země EU-15 obdrží 48,6%.¹⁷ Podle návrhu Komise bude přibližně 78% z této částky určeno na Cíl Konvergence, 18% na Cíl Konkurenceschopnost a zaměstnanost a 4% na Teritoriální spolupráci. Komise také navrhla, aby se jednotlivé vlády každý rok scházeli a hodnotili úspěšnost či neúspěšnost čerpání strukturálních fondů EU.¹⁸

Celkově se dá říci, že politika soudržnosti EU na příští finanční období je založena tak, aby byla více efektivní, byla určena především pro ty regiony, které ji nejvíce potřebují a byla zároveň více transparentní.

---

¹⁶ Soudržnost na přelomu roku 2007. Legislativní návrhy Evropské komise na reformu politiky soudržnosti (období 2007-2013) Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.

¹⁷ Grybauskaitė, Dalia. Financial Perspective 2007-2013. Financial Programming and Budget: European Commission.

¹⁸ Soudržnost na přelomu roku 2007. Legislativní návrhy Evropské komise na reformu politiky soudržnosti (období 2007-2013) Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.

3. REGIONY EU

3.1 DEFINOVÁNÍ REGIONŮ EU

Evropská unie je rozdělena od roku 1988 na jednotlivé územní statistické celky NUTS [v angl.= *Nomenclature of territorial units for statistics*] . Je tomu proto, aby evropská politika soudržnosti Evropské unie fungovala co možná nejefektivněji a byla určena těm regionům, které pomoc nejvíce potřebují.

Hlavní účel klasifikace:

- na základě statistických celků je poskytována strukturální pomoc jednotlivým regionům
- potřeba regionálních statistik členských států EU (komparace jednotlivých srovnatelných území)
- provádění analytických rozborů a vyhodnocování dopadů strukturální politiky¹⁹

Tabulka č.7: Definice územních statistických jednotek NUTS

Úroveň	Minimální počet obyvatel	Maximum počet obyvatel
NUTS 1	3 mil.	7 mil.
NUTS 2	800 000	3 mil.
NUTS 3	150 000	800 000

(Zdroj: Basic Principles of the NUTS. Eurostat)

Klasifikace NUTS má celkem pět úrovní:

- NUTS 1 - území státu
- NUTS 2 - oblast regionů soudržnosti
- NUTS 3 - kraje
- NUTS 4 - okresy
- NUTS 5 - obce

¹⁹ Basic principles of the NUTS. Eurostat

Nedůležitější územní jednotky pro potřeby strukturální a regionální politiky jsou jednotky NUTS II. Ačkoliv by měly územní jednotky vykazovat přibližně srovnatelné parametry počtu obyvatel a rozlohy, viz. tabulka č.7, existují mezi nimi velké rozdíly. Ty jsou většinou způsobeny historickým podtextem vzniku regionů. Proto se nelze divit rozdílu mezi největším územím NUTS II v Evropě ve Francii Ile-de-France s Paříží, který má téměř 11 milionů obyvatel a nejmenší region NUTS II v italském Savojsku, který má pouze 120 tisíc obyvatel. Podobné rozdíly lze zaznamenat i v jednotlivých zemích.²⁰

Hlavním důvodem vytvoření těchto jednotek je především to, aby se jednotlivé regiony mezi sebou mohly porovnávat a účinně tak vyhodnocovat úspěchy či neúspěchy dotačních politik Evropské unie na jednotlivé regiony.

3.2 KOMPARACE REGIONŮ EU

Evropská unie patří mezi ekonomicky nejvíce rozvinuté celky na světě. Ale i přes tento fakt, zvláště pak po rozšíření Unie o 10 převážně východoevropských zemí v roce 2004, je mezi jednotlivými zeměmi a jejich regiony značný ekonomický rozdíl. Rozšíření EU výrazně snížilo průměr HDP na 1 obyvatele celé Unie.

Nejvíce pozornosti potom přitahují nejchudší regiony. Je to dáno tím, že do těchto regionů se přesouvají největší finanční prostředky na jejich rozvoj. Pro nejproblémovější regiony, které spadají pod Cíl 1, je určeno téměř 70 procent veškerých prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje na období 2000-2006.

Rozdíly v ekonomické vyspělosti mezi jednotlivými regiony jsou větší, než ekonomické rozdíly mezi jednotlivými zeměmi. Jestliže v roce 1999 (EU 15) nejchudší stát Evropské unie (Řecko) dosahoval necelých 37% HDP úrovně nejbohatšího státu Unie (Lucemburska), potom tento poměr za nejvyspělejší region (Vnitřní Londýn) a nejméně vyspělý (Réunion – zámořský region Francie) tvořil pouze 26%.²¹

Jak již bylo zmíněno, hranice 75% stanovuje pomyslnou hranici mezi vyspělým a zaostalým regionem. V roce 1999 spadalo pod tuto hranici 46 regionů. Naopak 22 regionů přesáhlo HDP na obyvatele vyšší než 125% průměru Unie. Tyto údaje prokazují obrovské rozdíly v Evropské unii. A to se jednalo o EU 15!

²⁰ Basic principles of the NUTS. Eurostat

²¹ Vilamová, Šárka Jak získat finanční zdroje Evropské unie. Str. 46

Největší počet nejvyspělejších regionů EU se nacházelo v Německu (5 regionů), v Itálii (4 regiony) a v Nizozemsku (3 regiony). Naopak prvenství v počtu nejméně rozvinutých regionů v EU 15 patřilo Řecku (10 regionů). Ve východní části Německa jich bylo 8 a ve Španělsku 7 regionů. Pro zajímavost, ve Švédsku a Nizozemsku se nenacházel ani jeden region spadající pod hranici 75%.²²

Rozšíření Evropské unie zvýšil počet regionů, které nedosáhly hranice 75%. Téměř všechny nové členské země nedosahují této hranice. Pouze Slovinsko, které dosahuje úrovně 74% se přiblížilo těm vyspělejším evropským státům. Ze všech regionů nových členských států pak pouze 4 přesahují úrovně 75% (Viz. tabulka č. 8).

Tabulka č.7 Regiony (NUTS II) nových členských zemí s úrovní HDP na jednoho obyvatele přesahující 75% průměru EU

Regiony s HDP nad 75% průměru EU	
Stát	Region
Česká republika	Praha
Slovensko	Bratislava
Kypr	Kypr
Maďarsko	Közép – Magyarország

(Zdroj: Regional breakdown of GDP per capita. Eurostat)

3.3. DÍLČÍ VÝSLEDKY REGIONÁLNÍ A STRUKTURÁLNÍ POLITIKY

Objem finančních prostředků alokovaných do Strukturálních fondů je veliký. Nejen proto jsou dosažené výsledky ekonomické a sociální konvergence velice sledované.

Podle některých ukazatelů se snížení rozdílů mezi jednotlivými regiony v letech 1987-1997 opravdu dostavilo. V nejchudších regionech, kde žije 10% obyvatel Unie, vzrostlo HDP na jednoho obyvatele z 54,2% průměru EU v roce 1987 na 61,1% v roce 1997. Na úrovni členských států pak byla konvergence ještě výraznější. V nejchudších zemích EU 15: Španělsku, Portugalsku, Řecku a Irsku vzrostla za stejné období průměrná hodnota HDP na jednoho obyvatele ze 67,6% na 78,8%.

Některé studie odkazují na přímý vliv strukturálních fondů na této konvergenci. Dotační politika Evropské unie v letech 1989-1999 přispěla k růstu HDP v regionech

²² Sociální a ekonomické souvislosti integrace České republiky do Evropské unie. Rada vlády ČR pro sociální a ekonomickou strategii

cíle 1 až 0,5 % ročně, přičemž kumulativní efekt zvýšil HDP v Řecku, Irsku a Portugalsku přibližně o 10% a ve Španělsku více než 4%. Celkově z těchto údajů lze usoudit, že se strukturální fondy EU podílely nejméně z jedné třetiny na hospodářské konvergenci EU. Odhady hovoří o tom, že za období 1989-1999 bylo vytvořeno nebo zachováno v regionech, které přijaly pomoc téměř 2,2 milionů pracovních míst. (Zastoupení Evropské komise v ČR)

I přesto, že mohou tyto informace působit velice kladně, rozdíly mezi jednotlivými regiony jsou stále velice propastné. V nejvíce postižených oblastech i za přítomnosti strukturálních fondů vzrostla míra nezaměstnanosti z 20% v roce 1987 na 24% v roce 1997, přestože ve 25 nejrozvinutějších regionech se její hodnota ustálila na úrovni kolem 4%.

Pozitivním faktorem v politice soudržnosti Evropské unie jsou investice do infrastruktury, informační společnosti, kvalitu životního prostředí a vzdělání. Převážně ve Španělsku proběhly v budování infrastruktury velké změny. Zejména vybudování trans-evropských dálničních sítí z Fondu soudržnosti připravilo příznivé podmínky pro další ekonomický růst.

Jak již bylo zmíněno v předchozím textu, jedním z pilířů evropských politik je snížení mezi-regionálních ekonomických rozdílů za pomoci evropské regionální a strukturální politiky. Některé dílčí výsledky již byly řečeny. Ale proto, aby se dalo lépe zhodnotit fungování evropské politiky soudržnosti, je nutné se podívat na jednotlivé země individuálně. V následujících kapitolách bude zhodnoceno čerpání strukturálních fondů ve Španělsku, Portugalsku a Řecku. Tyto země mají s dotační politikou největší zkušenosti.

4. PORTUGALSKO

Portugalsko se stalo po 8 letech přístupového vyjednávání členem Evropského společenství v roce 1986. Žádost o členství podalo v roce 1977, v době kdy bylo v rozsáhlém procesu demokratické transformace. Samotné členství posílilo vývoj portugalské demokracie a pomohlo výraznému zlepšení ekonomické situace země. Přes tradiční historické zámořské vazby se tato země stále více orientuje k evropské spolupráci. Je to dáno právě zlepšením ekonomické situace, která je úzce spjatá s evropskou integrací. Některé ekonomické problémy ale stále přetrvávají. Před rozšířením EU o 10 nových zemí v roce 2004, patřilo Portugalsko společně s Řeckem mezi nejchudší členy Evropské získávalo unie. Jako jednu z největších výhod a priorit členství v EU vidí Portugalsko v možnosti čerpání strukturálních fondů z rozpočtu Unie.

V předvstupním období získalo Portugalsko 150 mil. ECU. Hospodářská pomoc pokračovala i po vstupu do EHS. Finance byly především využity na rozvoj infrastruktury, krytí investičních projektů, zlepšení průmyslových struktur a modernizaci v sektoru zemědělství a rybolovu. Portugalsko od začátku svého členství v Unii získalo celkem prostředky z Fondu soudržnosti a strukturálních fondů ve výši 2-3% ročního HDP země. V letech 1986-1988 obdrželo Portugalsko 225,1 miliard ECU. V první polovině 90. let získalo Portugalsko 9 458 mil. ECU. Podpora za toto období napomohla k vytvoření 80 000 nových pracovních míst. Ve druhé polovině 90. let byla tato podpora ve výši 17 593 mil. ECU (kursy – úroveň 1994) a přispěla k vytvoření 98 000 pracovních míst. Pro současné rozpočtové období 2000-2006 bylo určeno 26 miliard Euro z evropských fondů na rozvoj zaostalých portugalských regionů.²³

Tabulka č.8: Strukturální pomoc v Portugalsku, 2000-2006 (v miliónech EUR v cenách roku 2004)

Cíl 1	INTERREG	URBAN	EQUAL	LEADER	Fond Soudržnosti	Celkem
21 865	435,01	19,49	118,14	167,82	3 388	25 994

(Zdroj: Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku)

²³ Řecko. Členské a kandidátské země. Euroskop
Řecko. Export.cz. Stránky podpory obchodu Ministerstva zahraničních věcí

4.1. STRUKTURÁLNÍ FONDY V PORTUGALSKU (2000-2006)

Na rozpočtové období 2000-2006 bylo celé území Portugalska zařazeno pod Cíl 1 strukturálních fondů. Fondy byly rozděleny skrze 12 sektorových programů a 7 regionálních programů. Obecné priority Cíle 1 Portugalska byly stanoveny takto:

- Zlepšení odborné úrovně obyvatelstva, podpora zaměstnanosti a sociální soudržnosti
- Lepší využití socio-ekonomické pozice Portugalska
- Podnícení udržitelného vývoje a národní soudržnosti
- Pozměnění výrobního profilu ve prospěch budoucích aktivit²⁴

Sektorové programy:

○ „Vzdělání“

Zlepšení základního vzdělání a podpora kurzů pro mladé lidi za účelem přípravy na pracovní život. Dále zlepšení školní infrastruktury a jejich zařízení a školení vyučujících.

○ „Zaměstnanost, trénink a sociální rozvoj“

Posílení integrace mladých lidí na pracovním trhu a zvýšení úrovně odborných schopností mezi pracujícími a podnikateli, především pak skrze pokračující vzdělávání.

- „Věda, technologie a inovace“

Podpora výzkumu a vývoje a provázání tohoto sektoru s malými a středními podniky. Spolupráce mezi univerzitami, výzkumnými centry a firmami. Vytváření návaznosti mezi výzkumem a vývojem a následně zvýšení jejich propagace.

○ „Informační společnost“

Zajištění Portugalského vstupu do „digitálních let.“ (počítačová vybavenost, trénink, internetový přístup pro veřejnost a školy, modernizace veřejné správy atd.)

○ „Zdraví“

Zajištění zdravého žití a prevence nemocí (hlavně u ohrožených skupin), zlepšení přístupu k péči a povzbuzení soukromé a státní spoluúčasti.

○ „Kultura“

---

²⁴ Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

Využití historického a kulturního dědictví a zlepšení přístupu k těmto zdrojům. Především skrze nové technologie.

- „*Zemědělství a rozvoj venkova*“

Modernizace zemědělství a posílení kladného vlivu zemědělců na životní prostředí a udržení lesního porostu. Podpora kvalitních produktů a rozvoje služeb pro venkovské obyvatelstvo atd.

- „*Rybolov*“

Pokračování v modernizaci rybářského sektoru za účelem zachování přírodních zásob ryb atd.

- „*Hospodářství*“

Zvýšení konkurenceschopnosti („know-how“ a produkčních procesů, managementu a marketingových metod). Podpora produktů a aktivit s velkou přidanou hodnotou. Dále zlepšení přístupu malých a středních podniků (MSP) k finančním a technologickým službám atd.

- „*Dostupnost a doprava*“

Zahrnutí Portugalska do trans-evropských dopravních sítí, posílení vnitřních linek a podpora dopravní kvality s ohledem na životní prostředí.

- „*Životní prostředí*“

Dozor nad udržováním přírodních zdrojů. Respekt vůči kvalitě životního prostředí.

- „*Technická podpora*“

Řízení a evaluace strukturálních akcí.²⁵

Regionální programy byly definovány podle jednotlivých potřeb regionů na úrovni NUTS II. Popis programů pro jednotlivé regiony jsou obsažené v kapitole 4.1.3. Další příjmovou položkou Portugalska z Evropské unie jsou Iniciativy společenství a Inovační akce změřené na přeshraniční a mezi-regionální spolupráci. Důležitým finančním zdrojem je také Fond soudržnosti, který stojí mimo strukturální fondy, ale výraznou měrou přispívá na důležité projekty v oblasti infrastruktury, životního prostředí a udržitelného rozvoje.

---

²⁵ Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

4.2. REGIONY PORTUGALSKA

Území Portugalska je rozděleno, jako i ostatní země EU, do jednotlivých územně správních jednotek NUTS. Do oblasti NUTS I spadají 3 regiony, z toho jsou dvě zámořské autonomní oblasti. Do územně správních celků NUTS II spadá 7 regionů a do NUTS III je zařazeno 30 oblastí.²⁶

Jak již bylo zmíněno v kapitole 3.1. „Definování regionů v EU“, pro účely regionální politiky EU je nejdůležitější částí jednotka NUTS II. Mapa č. 1 znázorňuje NUTS II v Portugalsku.

Tabulka č.9: Statistické údaje Portugalska a jeho regionů NUTS II

	Počet obyvatel (2001, v tisících)	Obyvatel/km ² (2001)	HDP na 1 obyvatele (2001, EU25=100)	Míra zaměstnanosti (2002, 15-64 let)	Míra nezaměstnanosti (2002)
Portugalsko	10 293	112,0	77,6	68,2 %	5,1 %
Norte	3 646	171,3	62,5	67,6 %	4,9 %
Lisboa a Vale do Tejo*	3 462	290,1	103,9	67,1 %	6,5 %
Centro*	1 784	75,4	62,5	73,6 %	3,0 %
Alentejo*	526	19,5	62,5	65,2 %	6,6 %
Algarve	394	78,9	79,4	68,6 %	5,3 %
Madeira (autonomní oblast)	244	313,6	86,0	65,1 %	2,5 %
Açores (Azory) (Autonomní oblast)	237	101,9	61,2	61,5 %	2,5 %

* Geografické hranice před rokem 2003

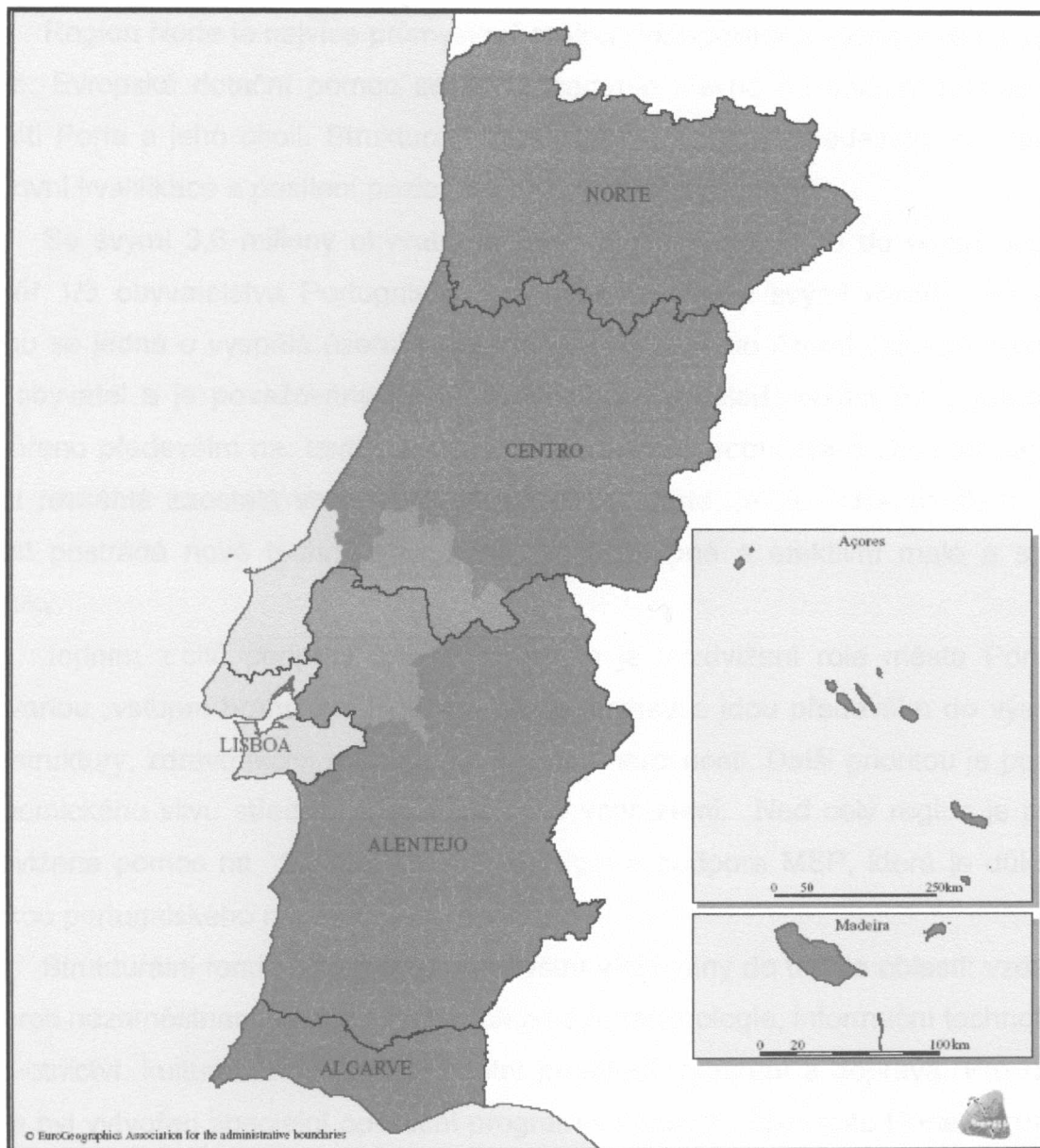
(Zdroj: Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku)

Další části této kapitoly budou hovořit o jednotlivých Portugalských regionech NUTS II se zaměřením na region Azory a Algarve, tedy na nejchudší region a nadprůměrně bohatý region Portugalska.

²⁶ Correspondence between the NUTS levels and the national administrative units (2003). Eurostat.

Mapa č.1: Portugalsko: územně správní dělení NUTS II: Cíl 1 a Cíl 2

	Cíl 1
	Cíl 1 (zastavení dotací k 31/12/2005) ²⁷
	Cíl 1 (zastavení dotací k 31/12/2006) ²⁸

(Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku)

²⁷ Oblast ke stanovenému datu přesáhne hodnoty 75% průměru HDP EU-15. Od tohoto data nebude daný region čerpat strukturální fondy spadající pod Cíl 1.

²⁸ Oblast ke stanovenému datu přesáhne hodnoty 75% průměru HDP EU-15. Od tohoto data nebude daný region čerpat strukturální fondy spadající pod Cíl 1.

- **Region Norte (Sever)**

Region Norte je nejvíce průmyslový region Portugalska a nachází se na severu země. Evropská dotační pomoc se tu koncentruje hlavně na snížení rozdílů mezi oblastí Porto a jeho okolí. Strukturální fondy jsou využívány především ke zlepšení pracovní kvalifikace a posílení pozic malých a středních podniků.

Se svými 3,6 miliony obyvatel je tento region největší co do počtu obyvatel (téměř 1/3 obyvatelstva Portugalska). Je charakteristický svými rozdíly. Na jednu stranu se jedná o vyspělé území kolem města Porto. Toto území osidluje okolo 1,2 mil. obyvatel a je považováno za průmyslově nejvyspělejší oblast Portugalska. Je zaměřeno především na: textilní, obuvní a hutnickou výrobu. Na druhou stranu je tu velmi rozsáhlá zaostalá venkovská část regionu Norte, jež je řídko osídlena. Tato oblast postrádá nové technologie, konkurenceschopné a efektivní malé a střední podniky.

Jedním z cílů podpory pro tento region je vyzdvižení role města Porto na takzvanou „vstupní bránu“ do Regionu Norte. Investice jdou především do výstavby infrastruktury, zdravotnictví a boje proti sociální nerovnosti. Další prioritou je posílení ekonomického vlivu středně-velkých měst ve vnitrozemí. Nad celý region je potom vyzdvižena pomoc na zvýšení úrovně vzdělání a podpora MSP, která je důležitou složkou portugalského národního hospodářství.

Strukturální fondy (Cíl 1) byly především alokovány do těchto oblastí: vzdělání, boj proti nezaměstnanosti, rozvoj lidských zdrojů, technologie, informační technologie, zdravotnictví, kultura, zemědělství, životní prostředí, rybaření a doprava. Pro region Norte byl vytvořen speciální operační program s názvem „Operação Norte.“ 3 priority tohoto programu jsou zaměřeny na: městské a meziměstské investice (infrastruktura, vybavení, a životní prostředí), akce zaměřené na podporu kvalifikací a podnikání a odvětvové intervence. Stejně tak celý region čerpá z iniciativ společenství a Fondu soudržnosti.²⁹

- **Region Lisboa e Vale do Tejo**

I přes rychlý rozvoj regionu „Lisboa e Vale do Tejo“ (dále již „Lisboa“), se tato oblast stále potýká s velkými problémy. Především se jedná o dopravní přetížení, újmu na životním prostředí, upadající městské čtvrti a vnitroregionální rozdíly.

---

²⁹ Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

Se svými 3,46 mil. obyvateli se tento region řadí na druhé místo v počtu obyvatel hned za region „Norte“. Jedná se o velice atraktivní oblast, která je sídlem největších portugalských i zahraničních firem a společností zabývajících se moderními technologiemi. Lisboa zahrnuje prakticky všechna tři důležitá sektorová odvětví. Sektor služeb dominuje Lisabonu, industriální část se nachází v oblasti údolí Tejo a poloostrova Setúbal a konečně zemědělství a rybolov, vyskytující se ve zbývajících částech regionu.

Jak již bylo zmíněno, největšími problémy regionu jsou nedokonalá dopravní infrastruktura zahrnující celou oblast a neorganizovaná osídlenost. Oba faktory působí negativně na stav životního prostředí a zabraňují rozvoji turistiky. Dalšími problémy jsou: nedokonalá telekomunikační síť, úpadek městských center, nedostatek infrastruktury ve venkovských oblastech a chudé městské čtvrti.

Prostředky ze strukturálních fondů EU plynou především na „Operační program Lisboa e Vale do Tejo.“ Tento program má následující priority:

- investice do infrastruktury, školení státních úředníků a specifické regionální akce
- Společné akce na podporu zaměstnanosti v metropolitních a městských částech oblasti.
- Národní intervence implementované na regionální úrovni. (Jedná se především o vzdělání, podporu zaměstnanosti, zemědělství, rybolov, výzkum a technologie atd.)

Region „Lisboa“ také čerpá, stejně jako ostatní portugalské regiony, z iniciativ Společenství a Fondu soudržnosti.³⁰

• **Region Centro**

Evropská pomoc v regionu „Centro“ se převážně soustředí na snížení rozdílů mezi pobřežní a vnitrozemní oblastí tohoto regionu a dále pak na podporu inovací a odbornosti za účelem lepší hospodářské produktivity.

Region „Centro“ by se mohl nazvat spojovací oblastí mezi lisabonským a portským regionem. Žije tu 1,784 mil. obyvatel. Hlavní nedostatky tohoto regionu jsou především v hospodářských rozdílech mezi přímořskou a vnitrozemní oblastí. Přímořská oblast je vyspělejší a více osídlená. Ta vnitrozemská je spíše hornatou a zalesněnou krajinou, která byla v posledních letech svědkem velkého úbytku

---

³⁰ Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

obyvatelstva, jež byl způsoben odlivem obyvatel do přímořských oblastí. I přesto má tento region několik výhod. Nachází se zde mnoho tradičních průmyslových odvětví (např. keramické, sklářské, textilní atd.), vyspělých technických odvětví (telekomunikace), služby, dřevozpracující průmysl a turistický ruch. Nicméně vývoj tohoto hospodářství je komplikován neefektivní spoluprací jednotlivých subjektů a nízkou mírou obecného vzdělání aktivní společnosti. Tento fakt je zřejmý i přes vliv prestižních vzdělávacích institucí jako jsou univerzity „Coimbra“ a „Aveiro“. V oblasti životního prostředí jsou problémem časté lesní požáry. Příkladem může být léto 2005, kdy Portugalsko postihly největší lesní požáry v historii.

Region „Centro“ čerpá hlavně ze strukturálních fondů spadajících pod Cíl 1 z Iniciativ společenství a Fondu soudržnosti. Dále EU dotačně přispívá na „Operační program Centro“ který má tyto specifické priority:

- Městské a meziměstské investice (investice do infrastruktury, školení státních úředníků a specifické regionální akce)
- Integrované oblastní akce (revitalizace měst a obcí, podpora turistického ruchu)
- Odvětvové intervence (plánované oblastní správou)³¹

• **Region Alentejo**

Inovace, vzdělání, diverzifikace: to jsou tři základní slova, kterými se řídí evropská strukturální pomoc pro jeden z nejchudších regionů v Portugalsku (po Azorech druhý nejchudší).

I když v tomto regionu žije přes 500 tisíc obyvatel, pokrývá svojí rozlohou téměř jednu třetinu celé rozlohy Portugalska. Je to region rovin a kopců a bývá nazýván „obilnicí Portugalska.“ Jak již z tohoto přízviska vyplývá, jedná se hlavně o zemědělskou oblast zaměřenou na pěstování obilovin. Sektor služeb je vcelku dobře rozvinut v městských částech Alenteja. Průmysl je v tomto regionu velmi řídko zastoupen, spíše jde o místní řemeslnou výrobu. Většina osídlení je ve venkovských malých usedlostech. To vysvětluje již zmiňovaný nízký počet obyvatel v tomto regionu. Další příčinu nízkého počtu obyvatel má za následek rurální exodus do městských oblastí Portugalska spojený s restrukturalizací zemědělství v Portugalsku.

---

³¹ Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

To má také za následek nejvyšší míru nezaměstnanosti ze všech regionů v Portugalsku (6,6% v roce 2003). Dalším problémem Alenteja je nízká úroveň vzdělání a jedna z nejvyšších mír negramotnosti v Evropě.

Ale i přes tyto nedostatky má region Alentejo své důležité kulturní a přírodní hodnoty. Jedním z kladů je kvalitní zemědělská půda, klima a na Portugalsko vyspělá dopravní infrastruktura. Spolu s investicemi do školství, inovacemi skýtá tento region možný hospodářský potenciál.

Spolu s celkovou alokací prostředků pro Cíl 1, což je cca 20 miliard Euro pro celé Portugalsko, byl i pro tento region vytvořen speciální operační program na rozvoj (1,787 miliard Euro) se zaměřením na specifické problémové oblasti regionu.³²

- **Region Madeira**

Evropská podpora portugalské autonomní oblasti Madeira je zaměřena na ekonomický a sociální vývoj tohoto regionu s ohledem na jeho mimořádné přírodní bohatství a polohu v Atlantickém oceánu.

Ostrov Madeira je se svými 244 tisíci obyvateli po regionu Açores (Azory) nejmenším regionem v Portugalsku. Vzdálenost tohoto regionu od kontinentální části Portugalska v sobě skýtá jak výhody tak nevýhody. Na jedné straně jsou tu zvýšené náklady na dovoz produktů na ostrov Madeira, koncentrace obyvatelstva v hlavním městě Funchal (téměř 75% obyvatel), velmi malé zemědělské farmy a velmi křehký ostrovní ekosystém. Na druhé straně je tento ekosystém vyhledávanou turistickou destinací. Dále má Madeira výhodnou polohu v důležitých námořních spojnicích a skrývá velký potenciál v obnovitelných energiích. Tento region je také druhým nejbohatším v Portugalsku po regionu „Lisabon.“ Je to také oblast s nejnižší nezaměstnaností (viz. tabulka č. 9). Další výhodou ostrova je mladé a technicky vzdělané obyvatelstvo. Madeira je domovem tradičních řemesel a technických kapacit.

Aby byla zajištěna konkurenceschopnost tohoto regionu, je nutné zvýšit efektivitu jednotlivých odvětví a zlepšit přístup k informacím o nových technologických postupech. S ohledem na přírodní bohatství ostrova Madeira, se evropská unie snaží podporovat projekty na zemědělství, které by neměly narušovat unikátní ráz madeirské přírody.

---

³² Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

Celkově je pomoc ze Strukturálních fondů na Madeiře určena na tyto oblasti: vzdělání, zaměstnanost, věda a výzkum, zemědělství, kultura atd. Operační program autonomní oblasti Madeira je zaměřen především na zaměstnanost, lidské zdroje, městské plánování a rozvoj ostrova k posílení jeho lokálního a mezinárodního vlivu.

4.2.1. Region Algarve

Region Algarve je známou turistickou destinací Portugalska. Je to region až příliš ekonomicky závislý na cestovním ruchu, proto je evropská pomoc převážně určena na vytváření nových hospodářských činností hlavně v oblasti služeb a malého a středního podnikání.

V regionu Algarve žije téměř 400 tisíc obyvatel a z kontinentálních oblastí má nejmenší počet obyvatel. Jeho osídlení je velmi rozdílné, stejně jako u většiny Portugalských regionů. Zatímco spíše zemědělské vnitrozemí je řídko osídlené, pobřeží, těžící z cestovního ruchu, má mnohonásobně více obyvatel. Navíc se jejich počet v turistické sezóně v přímořských letoviscích téměř ztrojnásobí.

Jak již bylo řečeno, region je velmi závislý na turistickém ruchu. Je to dáno hlavně klimaticky vhodným středomořským prostředím. I přes nesporné klady orientace této oblasti na tento hospodářský sektor, není makroekonomická situace regionu optimální. Přílišné soustředění na jeden ekonomický zdroj zanechalo ostatní hospodářské sektory nerozvinuté, téměř až zaostalé. Projevuje se to v nedostatečné úrovni kvalifikace pracovních sil a v nedostatečném vývoji inovací. I přes velkou „snahu“ místních podnikatelů, patří tento region k nejpostiženějším v Evropě, co se týče úpadku malých a středních podniků. Dalším problémem této oblasti je nedostatečná energetická a vodovodní síť.

Prvořadým cílem strukturální pomoci je vyvážení hospodářské orientace regionu. To znamená zaměření se i na jiné ekonomické aktivity. Toho má být dosaženo zkvalitněním sektoru služeb a tím i různorodější turistickou nabídkou, zvýšením investic do nových technologií a inovací. Dále by se mělo efektivněji využít přírodního bohatství, které celá oblast skýtá. Jedná se o rybolov a pěstování ovoce. Veškeré investice do rozvoje regionu by měly jít ruku v ruce s ohledem na dodržování kvalit životního prostředí.³³

---

³³ Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

Mimo Cíl 1 Evropská unie dále navíc přispívá na Operační program „Algarve“ částkou 733,1 milionu Euro. Jeho hlavní tři priority jsou: městský a meziměstský rozvoj (infrastruktura, životní prostředí, lidské zdroje a oblastní rozvoj), společné regionální akce na ekonomickou a sociální revitalizaci méně osídlených oblastí a na sektorové zásahy regionální správou.

4.2.1.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik EU politik v regionu Algarve

Největší podíl na financování tohoto regionu ze strukturálních fondů Evropské unie má Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), který financuje především programy spadající pod Cíl 1. V tomto regionu se nejvíce zasloužil o zlepšení veřejné infrastruktury. Hlavně se jednalo o budování a rekonstrukci silnic, nemocnic, dodávek pitné vody, odpadní systémy atd.

Vybudování dopravních sítí (silnice, dálnice a letiště) v regionu mělo pozitivní dopad na růst turistického ruchu. Například nové kvalitní dopravní spojení mezi Španělskem a regionem Algarve mělo podíl na zvýšení počtu turistů v této oblasti z 2,1 milionu v roce 1990 na 4,7 milionu v roce 1998.³⁴

Nová železnice nyní spojuje město Faro s Lisabonem. Do této doby přímé spojení mezi severem a jihem Portugalska neexistovalo. Podle hodnotící zprávy Evropské komise – Výboru regionů, mohlo být investic do železničních sítí v oblasti Algarve víc. Nová spojení mezi městy v Algarve by mohla do budoucna zlepšit mobilitu pracovních sil a tím snížit nezaměstnanost. V neposlední řadě by mělo zkvalitnění a rozšíření železnic za následek odstranění dopravních přetížení v největších městech regionu.

Jak již bylo zmíněno, Algarve je charakteristické pro svoji provázanost s turistickým ruchem. Přílišná orientace na tento sektor má za následek velký počet zaměstnaneckých poměrů na krátkodobý úvazek (po dobu sezóny). To přináší některé problémy. Většina těchto zaměstnanců má zajištěn relativně vysoký příjem v letní sezóně, ale mimo sezónu jsou nezaměstnaní a pobírají sociální podporu. Jednou z iniciativ, aby bylo tomuto fenoménu zabráněno bylo zřízení Národního zaměstnaneckého plánu, který byl ustaven v roce 1999. Jeho hlavním úkolem je sestavení zaměstnaneckých politik v Portugalsku podle představ Evropské unie. Pro

---

³⁴ de Freitas, Miguel Lebre. Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Açores. Portugal., str. 633

region Algarve vytvořil Národní rozvojový plán tři základní strategie, jež mají za úkol podpořit dlouhodobou zaměstnanost v regionu a vyřešit problém krátkodobého zaměstnávání. Dílčím výsledkem je sice zvýšení zájmu větších firem o dlouhodobé zaměstnance, ale malé podniky, pro které je program hlavně zaměřen, stále spíše zaměstnávají na krátkodobé úvazky.

Rekvalifikace a odborné školení pracovních sil jsou také jednou z hlavních cest, jak posílit dlouhodobou zaměstnanost. Ale i přes zájem zaměstnanců o tyto školení, nejsou zatím výsledky příliš přesvědčivé. Jednou z příčin může být i pomalé rozdělování prostředků z ESF. Podle Výboru pro regiony EU, je to dáno i nedostatečnou dopravní infrastrukturou, která by zlepšila pohyb pracovních sil.

Co se týče rybolovu v Algarve, došlo v regionu, i díky FIG, k výraznému zlepšení v oblasti efektivity této činnosti. Příjmy a výnosy rybářů se zvýšily. Od roku 1994 do roku 1999 se zmenšil celkový počet rybářů z 8 200 na 6 800. Stejný trend by měl pokračovat až do roku 2008. Podobná tendence byla vidět i v počtu rybářských lodí (z 2900 na 2300). Zároveň se kapacita jednotlivých lodí zvětšila. I přes tyto úspěchy, k dnešnímu dni je stále 30 až 40% lodí požadováno za zastaralé.

Životní prostředí v regionu Algarve získalo nemalé prostředky z Fondu soudržnosti a ERDF. I přes některé úspěchy po dobu čerpání dotací, zůstává politika životního prostředí jednou z priorit regionu. Hlavně se jedná o dodržování kvality životního prostředí v oblasti turistického ruchu.³⁵

Strukturální fondy Evropské unie hrají v regionu Algarve důležitou roli. Napomohly ke zlepšení životní úrovně obyvatel, snížení nezaměstnanosti a ke zlepšení kvality životního prostředí. Projekty pomohly především infrastruktuře regionu. Jednalo se o projekty vodovodních sítí, kanalizací atd. Hlavní pozornost do dalších let by měla být soustředěna na zlepšení dopravní infrastruktury (silnice, železnice). Spolu s efektivnějším využitím financí z Evropského sociálního fondu by to mohlo vést ke snížení nezaměstnanosti v tomto regionu.

---

³⁵ de Freitas, Miguel Lebre. Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Açores. Portugal., str.633-641

4.2.2. Region Açores [Azory]

Autonomní region Azory je se svými 237 tisíci obyvateli nejméně osídlených a nejzaostalejším regionem Portugalska. Azorské ostrovy dostávají finanční dotace od Evropské unie, aby tak kompenzovaly svoji periferní geografickou pozici a vytvořily tím základ pro konkurenceschopné hospodářství.

Azorské ostrovy se rozkládají na devíti ostrovech uprostřed atlantského oceánu. Rozptýlení ostrovů společně s izolací a nízkým počtem obyvatelstva způsobuje řadu ekonomických problémů. Díky nevhodné infrastruktuře a nesoběstačnosti, jsou ostrovy závislé na externích dodávkách energie. Na druhou stranu, díky své klimaticky vhodné poloze a úrodnosti, jsou Azory vhodné pro agro-industriální sektor se zaměřením na chov dobytka. Nádherné prostředí ostrovů sopečného původu spolu s možností vodních sportů dělá z ostrovů příhodnou turistickou lokalitu. Turistika má hlavní podíl na postupně se tvořícím sektoru služeb. Většina podniků na Azorech je drobných, málo produktivních a zaměstnanci se potýkají s nízkou odbornou úrovní. Na druhou stranu mladá populace regionu je nespornou výhodou.

Dotace ze strukturálních fondů jsou určeny, stejně jako u ostatních portugalských regionů, především na Cíl 1. Dalších 854,441 mil. Euro je určeno na Operační program Azory, jehož priority jsou tyto:

- Vytvoření základních podmínek pro konkurenceschopnost. (infrastruktura, zdravotnictví, školství)
- Modernizace tradiční výrobní základny
- Udržitelný ekonomický vývoj
- Místní rozvoj (městské úřady)
- Pomoc MSP³⁶

4.2.2.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik EU politik v regionu Azory

Podle hodnotící zprávy Evropské komise strukturální fondy bezesporu přispěly ke zlepšení ekonomického růstu na Azorských ostrovech. S tím je úzce spjata také zvýšení životní úrovně obyvatelstva tohoto regionu.

---

³⁶ Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

Obecně vedlo využití strukturálních fondů a Fondu soudržnosti ke zvýšení konkurenceschopnosti Azor.

Hospodářství Azor je stále příliš závislé na externích podporách a na jejich nevhodných vynakládání.³⁷ Důležitým opatřením by mělo být větší zaměření na tržní ekonomiku, podpora konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje. To ale neznamená, že by měly Azory přijít o své dotace. Právě naopak! Spíše by měly být efektivněji využity.

Jakož i u ostatních portugalských regionů, region Azory dostává nejvíce finančních prostředků z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Azorské ostrovy byly zařazeny jako periferní region Evropské unie. To znamená, že by spadaly pod Cíl 1, i kdyby nespádaly pod hranici 75% průměru HDP EU (Region Azory má 62% HDP průměru EU) .

Hlavním rozvojovou strategií ostrovů je takzvaný plán „PRODESA“, který je z části financován z evropských strukturálních zdrojů a z části vlastního regionálního rozpočtu. Především je určen na výstavbu a obnovu dopravní infrastruktury, vytváření veřejné správy a také na rozvoj podnikání.

Obzvlášť investice do dopravních sítí přinesly regionu citelnou pomoc. Jednalo se o výstavbu silnic, letišť apod. To přispělo ke zvýšení mobility na ostrovech a mezi nimi a s tím spojený nárůst turistického ruchu.

Dalším z pozitivních dopadů byla výstavba a modernizace škol, nemocnic, vodovodních sítí a kanalizací. Nejvíce je to ceněno ve venkovských oblastech.

Azory jsou v Evropě známy svojí nízkou úrovní vzdělanosti. I přes tento fakt, jsou investice, v porovnání s jinými portugalskými regiony, z Evropského sociálního fondu relativně nízké. Místní samospráva se vcelku dobře vypořádala s tímto faktem a nastavila v celku správný směr k vybudování konkurenceschopné pracovní síly, která odpovídá potřebám trhu. Na školící programy iniciované místní samosprávou reagovalo téměř 90% podniků z regionu. Školící centra jsou nyní umístěna na všech ostrovech a jednotlivé kurzy jsou schvalovány místní samosprávou. Dosud je tento přístup hodnocen kladně. Jediným nedostatkem je nedostatečná mobilita pracovních sil mezi ostrovy způsobená ještě nedokončenou dopravní sítí mezi ostrovy.

Bezesporu zásadním mezníkem pro rozvoj Azor, jsou investice do lidských zdrojů. Jak již bylo řečeno, Azorské ostrovy jsou charakteristické pro své mladé

---

³⁷ de Freitas, Miguel Lebre. Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Açores, Portugal, str. 647

obyvatelstvo. Více jak 50 000 obyvatel je registrováno ve školách, což je téměř 1/3 stávající pracovní populace. Do 12 let by se tato skutečnost měla projevit ve změnách na trhu práce. Pokud autority uspějí ve vzdělávání těchto mladých lidí, mohlo by to přinést pozitivní dopad na ekonomiku regionu.

Na pracovním trhu jsou vidět některé dílčí výsledky dopadů ESF na pracovní trh. Například v roce 1996 bylo technicky kvalifikovaných pracovních sil pouze 1,4%. V roce 2003 to již bylo 5%. Do roku 2006 by jich mělo být 10% a v roce 2010 25%, což je společný cíl EU a místní samosprávy.³⁸ (de Freitas 648-657)

V oblasti životního prostředí došlo k investicím do vodovodních sítí a zpracování a sběru komunálního odpadu. V oblasti výzkumu a vývoje nebylo dosaženo významnějších úspěchů. Na ostrovech je tato oblast vnímána jako neperspektivní odvětví. Jedinou úspěšnou realizací je výzkum geotermálních energií.

Jak již bylo zmíněno, Azory jsou velmi závislé na externí finanční podpoře. Bez této pomoci by azorské hospodářství zkolabovalo. Zcela jistě je zapotřebí z části zefektivnit a osamostatnit hospodářství tohoto regionu, ale je jasné, že vždy bude externí pomoc, díky izolaci regionu, nutná.

4.3 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ STRUKTURÁLNÍ POLITIKY V PORTUGALSKU A VÝHLEDY DO BUDOUCNA

Strukturální fondy a regionální politika Evropské unie hrály významnou roli v ekonomickém vývoji Portugalska a jeho regionů (Tabulka č. 10 ukazuje vývoj HDP jednotlivých regionů). Až na region Norte došlo k výraznému ekonomickému rozvoji všech portugalských regionů. Na druhou stranu se politika zaměstnanosti příliš neprojevila na statistikách jednotlivých regionů (tabulka č.11). Úspěchy byly zaznamenány jen v některých z nich. Dokonce došlo i k mírnému snížení zaměstnanosti (v rozmezí 15-64 věku) v některých regionech .

---

³⁸ de Freitas, Miguel Lebre. Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Açores. Portugal., str.648-657

Tabulka č.10: Portugalsko: HDP jednotlivých regionů (procentuálně k průměru EU:25)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Norte	62,2	62,1	61,8	62,2	63,4	62,6	61,7	61,5
Lisboa a Vale de Tejo	105,1	104,6	107,9	111,4	114,1	113,7	113,4	111,8
Centro	59,7	59,8	59,8	60,7	62,6	63,2	63,0	63,0
Alentejo	62,1	62,8	64,7	64,0	64,1	64,9	65,7	66,5
Algarve	73,4	72,6	73,4	73,9	76,4	78,2	80,6	81,1
Madeira (autonomní oblast)	69,7	70,3	74,5	78,4	81,4	87,3	86,6	89,6
Açores (Azory) (Autonomní oblast)	54,6	55,1	54,3	55,4	59,0	60,4	61,2	63,1

(Zdroj: Regional Breakdown of GDP per capita. Eurostat)

Jak již bylo zmíněno, v Portugalsku byly strukturální fondy převážně určeny na: zlepšení odborné úrovně obyvatelstva, podporu zaměstnanosti a sociální soudržnosti, lepší využití socio-ekonomické pozice Portugalska, infrastrukturu, životní prostředí atd. Vesměs u všech regionů došlo v těchto oblastech k výraznému pokroku. Nejzřetelnějším přínosem strukturálních fondů bylo zlepšení infrastruktury. Ještě v roce 1987 mělo Portugalsko pouze 240 km dálnic, ale v roce 1998, za přispění Fondu soudržnosti a strukturálních fondů jich bylo 840 km. Mimo jiné byly fondy využity na vzdělávání a na nákup nových technologií. V budoucnu by se tyto investice měly pozitivně projevit na růstu portugalského hospodářství. Lépe vybavené podniky se vzdělanou pracovní silou by měly být více produktivní a efektivní. Je důležité zmínit, že se Portugalsko také díky kvalitní silniční síti a kvalitnější pracovní síle stalo atraktivním místem pro zahraniční investice.

Tabulka č.11: Portugalsko: vývoj regionální zaměstnanosti (procento zaměstnaných obyvatel ve věku od 15-64 let)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Norte	59,2	59,5	60,5	59,6	58,3	57,8
Lisboa a Vale de Tejo	56,1	56,9	57,6	56,5	55,8	55,6
Centro	62,2	64,1	63,7	64,5	64,1	63,2
Alentejo	48,5	48,8	49,2	50,8	51,0	51,6
Algarve	54,4	55,4	55,4	56,1	56,0	56,5
Madeira (autonomní oblast)	56,5	55,6	55,3	57,3	57,0	57,2
Açores (Azory) (Autonomní oblast)	51,8	51,9	52,7	53,6	53,5	54,4

(Zdroj: Regional Breakdown of employment rate. Eurostat)

Ekonomický dopad evropských strukturálních intervencí v Portugalsku byl zřejmý. To prokazuje i Závěrečná zpráva profesora Jörga Beutela o ekonomickém dopadu strukturálních intervencí za období 2000-2006 (viz. tabulka č.11). Podle této zprávy (podrobný popis postupu Beutela je obsažen v příloze č.1) vzrostla ekonomika Portugalska v roce 2001 o 3,4 %. Podle zprávy Evropské komise z roku 2001 by mělo portugalské hospodářství v roce 2006 vzrůst o 3,0 %. Jestliže by byly všechny příjmy ze strukturálních fondů EU z Cíle 1 odejmuty, poklesl by růst HDP v roce 2001 na -1,1 a v roce 2006 na 0,2%. Tyto ukazatele jasně prokazují hospodářskou závislost Portugalska na strukturálních intervencích. Podobná situace je zřejmá i v jednotlivých hospodářských sektorech.³⁹ Jedná se sice o odhady z podzimu roku 2001, ale i přesto jsou tato čísla více než výmluvná. Například odhadovaný roční růst HDP Portugalska v letech 2000-2006 byl 2,5 %. Tato předpověď obsahuje všechny evropské strukturální příjmy spadající pod Cíl 1. Bez fondů Evropské unie by se odhad ročního růstu pohyboval kolem -1,4%.³⁹

Tabulka č.11: Vliv strukturálních intervencí na růst HDP v Portugalsku

	HDP	HDP bez veškerých intervencí	HDP bez veřejných intervencí	HDP bez intervencí Evropské unie
	Růst HDP v %			
2000	3,4	-6,2	-3,4	-1,1
2001	1,7	-7,3	-4,8	-2,5
2002	1,5	-7,2	-4,8	-2,5
2003	2,3	-6,0	-3,7	-1,5
2004	2,8	-3,6	-1,7	0,0
2005	3,0	-3,4	-1,5	0,1
2006	3,0	-3,1	-1,2	0,2
	Průměrný roční růst HDP v %			
2000-06	2,5	-	-	-1,4

(Zdroj: Beutel, Jörg (květen 2002). The impact of objective 1 interventions for the period 2000-2006. Final Report to the Directorate-General for Regional Policies.)

³⁹ Beutel, Jörg (květen 2002). The impact of objective 1 interventions for the period 2000-2006. Final Report to the Directorate-General for Regional Policies. str.93 – podrobný popis postupu Beutela je obsažen v příloze č. 1

Období 2007-2013

Portugalsko obdrží na období 2007-2013 celkem 21,3 miliardy Euro, což je téměř o 4,6 miliardy Euro méně než za období 2000-2006 (Období 2000-2006: 25 994 miliardy Euro). Z této částky je určeno na strukturální fondy 16,448 miliardy Euro a 2,735 miliardy Euro na Fond soudržnosti.⁴⁰

Téměř všechny regiony Portugalska, až na region „Lisboa a Vale de Tejo“, budou v letech 2007-2013 spadat pod Cíl Konvergence (v současném období Cíl 1) a budou tak moci i nadále čerpat zdroje z Evropského fondu pro regionální rozvoj (viz. tabulka č.12).⁴⁰ Portugalsko proto bude moci i v příštím rozpočtovém období pokračovat v úspěšném čerpání pomoci Regionální a strukturální pomoci EU.

Tabulka č.12: Portugalsko: podpora regionální pomoci EU na období 2007-2013

Portugalsko	Regiony	HDP na 1 obyvatele (2001, EU25=100)	% pokrytí obyv.
Regiony s HDP na 1 obyvatele menším než 75 % průměru EU=25	Norte	61,94	
	Centro (PT)	63,8	
	Alentejo	65,72	
	Azory	61,61	
	Madeira	87,84	
			70,1%
Regiony s vyšším HDP na 1 obyvatele než 75 % průměru EU=25, ale nižším než 75 % průměru EU=15 (spadají také pod Cíl 1)	Algarve	80,05	
			3,8 %
Relativně méně zaostalé regiony, ale stále zaostalé z hlediska regionálního rozvoje			2,8 %
Celkové pokrytí obyvatelstva			76,7 %

(Zdroj: Guidelines on National Regional Aid for 2007-2013 Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.)

⁴⁰ Guidelines on National Regional Aid for 2007-2013 Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.

5. ŠPANĚLSKO

Španělsko přistoupilo k Evropskému společenství v roce 1986. Získalo tím nejen ekonomické výhody, ale i podíl na společných rozhodnutích o směřování celého Společenství. Pro Španělsko znamenal vstup do ES rychlý ekonomický růst pohybující se kolem 5% HDP v období 1986-1990. Pozitivní ekonomický růst pokračuje i posledních letech. Ročně se zvyšuje HDP cca. o 3,5%, klesá dlouhodobá nezaměstnanost, daří se držet pod kontrolou inflaci i veřejné finance. 40 milionů obyvatel Španělska a jeho osmi procentní podíl na produkci EU skýtá veliký potenciál do budoucna na rozvoj této země.

Španělsko od svého vstupu čerpalo ze Strukturálních fondů EU, které byly určeny především na rozvoj zaostalých průmyslových a zemědělských regionů. Fondy napomohly ke zvýšení životní úrovně obyvatelstva a k rozvoji infrastruktury země. V letech 1989-1993 Španělsko obdrželo 12 miliard ECU, což tehdy tvořilo zhruba čtvrtinu veškeré strukturální pomoci Evropského společenství. Mimo jiné tato země patřila mezi největší obhájce strukturální politiky EU a velkou měrou se zasadila o založení Fondu soudržnosti a výrazné navýšení rozpočtu na tyto politiky. Od roku 1995 Španělsko získalo téměř 50% ze všech strukturálních fondů, které byly určeny na životní prostředí a infrastrukturu.⁴¹

5.1. STRUKTURÁLNÍ FONDY VE ŠPANĚLSKU (2000-2006)

Na období 2000-2006 bylo pro Španělsko určeno více než 62,4 miliard Euro na regionální a strukturální pomoc. Finanční podpora ve stejném období je rozdělena pro Cíl 1 skrze 11 „nadregionálních programů“ a 12 regionálních programů. U Cíle 2 to je 7 regionálních programů.

Obecně platí pro programy Cíle 1 tyto priority (každý regionální program obsahuje téměř všechny zmíněné priority. Rozdíl se nacházejí ve výši dotace – ta je dána velikostí regionu a jeho potřebami):

- Konkurenceschopnost a rozvoj
- Vzdělaná společnost (Výzkum a vývoj, informační společnost)

---

⁴¹ Portugalsko. Členské a kandidátské země. Euroskop
Portugalsko. Export.cz. Stránky podpory obchodu Ministerstva zahraničních věcí

- Životní prostředí, vodní zdroje
- Lidské zdroje, zaměstnanost a rovné příležitosti
- Místní a městský rozvoj
- Dopravní a energetické sítě
- Zemědělství a rozvoj venkova
- Rybolov ⁴²

Nadregionální programy (Cíl 1):

- *„Konkurenceschopnost a produktivita“*

Ekonomická podpora pro MSP a společnosti za účelem podpory rozvoje podnikání a jejich adaptace na budoucí vývoj trhu.

- *„Místní rozvoj“*

Je určen pro velké a středně velké obce, sociální integraci ve znevýhodněných městských oblastech, zlepšení životního prostředí v městských oblastech, posílení dopravní infrastruktury atd.

- *„Výzkum, vývoj a inovace“*

Posílení využití výzkumu a vývoje v privátním a veřejném sektoru.

- *„Informační společnost“*

Lepší přístup k informačním technologiím a jejich využití v běžném životě. Podpora informačních technologií.

- *„Podpora zaměstnanosti“*

Podpora aktivit na snížení nezaměstnanosti (integrace nezaměstnaných, adaptace a stabilita zaměstnání, místní iniciativy).

- *„Odborné školicí systémy“*

Zlepšení kvality školení, pořízení školicích pomůcek, aktualizace odborných školicích systémů, atd.

- *„Podnikatelské iniciativy a průběžná školení“*

Posilování podnikatelského „ducha“ malých a středních podniků. Průběžná školení zaměstnanců.

- *„Boj proti diskriminaci“*

Rovný přístup na pracovních trzích pro ženy, nekvalifikovanou pracovní sílu atd.

- *„Multi-regionální program pro rybolov“*

⁴² Spain. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.

Vyvážené zdroje, konkurenceschopnost, zásoby a kvalita, atd.

○ „*Struktury a systémy pro zemědělskou produkci*“

Vodohospodářství, investice do zemědělských podniků, zakládání nových farem.

○ „*Technická pomoc*“

Stejně jako v Portugalsku jsou ve Španělsku Regionální programy definovány podle jednotlivých potřeb regionů na úrovni NUTS II. Popis programů pro jednotlivé regiony jsou obsažené v kapitole 5.1.3.

Regiony spadající pod Cíl 2 (Katalánsko, Baskicko, Madrid, Aragonsko, Baleárské ostrovy, Navarra, La Rioja) mají následující programové priority:

- Konkurenceschopnost a produktivita
- „vědomostní společnost“
- Dopravní síť a alternativní energetické zdroje
- Místní a městský rozvoj

V regionech nespádajících pod Cíl 1, přijímá Španělsko také prostředky určené na Cíl 3. Jsou to opatření na vzdělání, školení, zaměstnanost a také opatření na restrukturalizaci rybářského sektoru.

Další příjmovou položkou z Evropské unie jsou Iniciativy společenství a inovační akce změřené na přeshraniční a meziregionální spolupráci. Důležitým finančním zdrojem je také Fond soudržnosti, který stojí mimo strukturální fondy, ale výraznou měrou přispívá na důležité projekty v oblasti infrastruktury, životního prostředí a udržitelného rozvoje.⁴³

Tabulka č.13: Strukturální pomoc ve Španělsku, 2000-2006 (v miliónech EUR v cenách roku 2004)

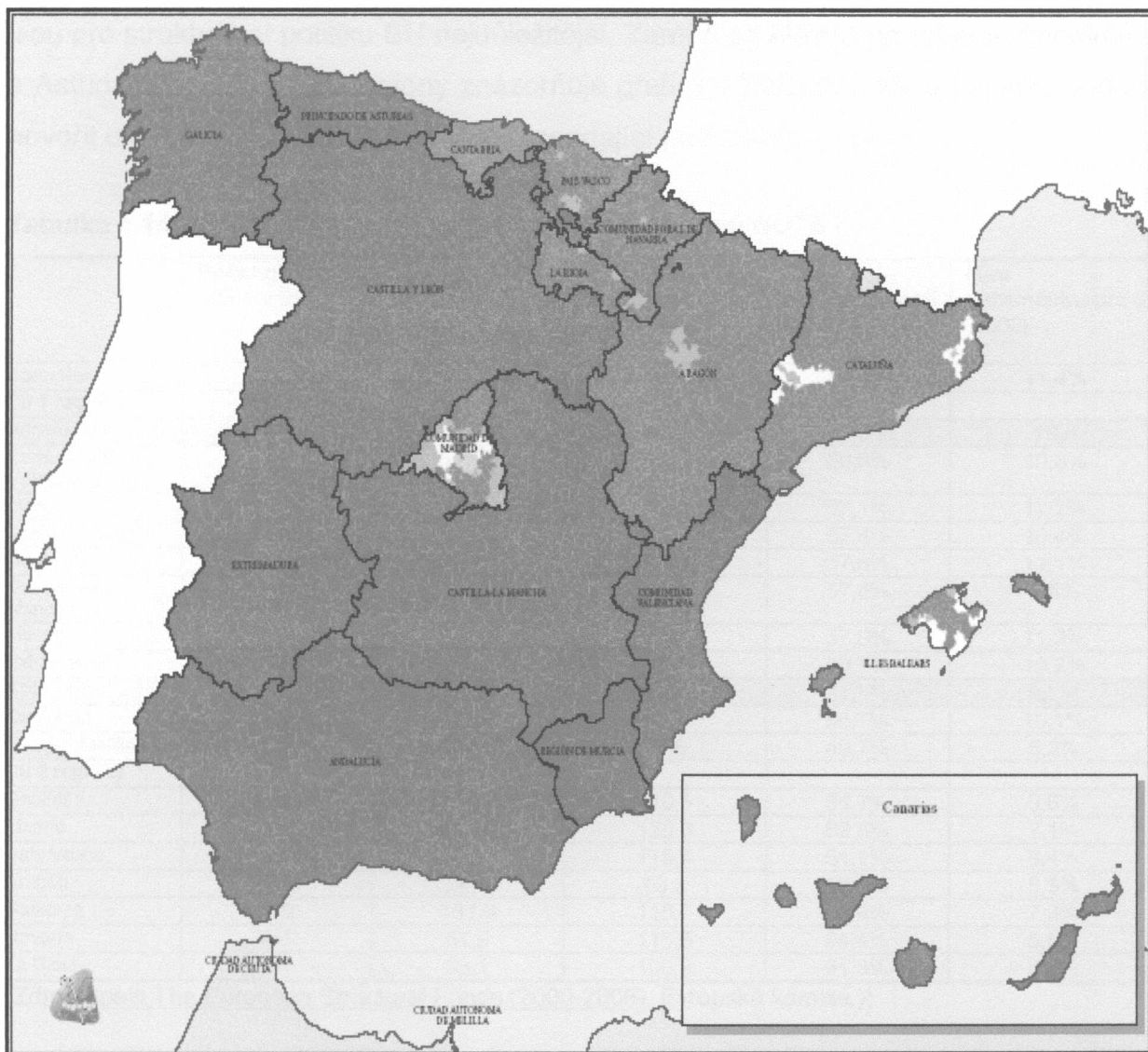
Cíl 1	Cíl 2	Cíl 3	INTERREG	URBAN	EQUAL	LEADER	Rybolov	Fond soudržnosti	Celkem
42 982	2 986	2 414,41	954	113	515	497	225,1	11 722	62 408,51

(Zdroj: Spain.The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.)

⁴³ Spain.The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.

5.2. REGIONY ŠPANĚLSKA

Mapa č.2: Španělsko: Územně správní dělení NUTS II: Cíl 1 a Cíl 2

CÍL 1	
	Cíl 1
	Cíl 1 (Zastavení dotací k 31/12/2005) ⁴⁴
	Cíl 1 (Zastavení dotací k 31/12/2006) ⁴⁴
	Speciální program
CÍL 2	
	Cíl 2
	Cíl 2 (částečně) ⁴⁴
	Cíl 2 (zastavení dotací k 31/12/2005) ⁴⁴
	Cíl 2 (zastavení dotací - částečně k 31/12/2005) ⁴⁴

(Zdroj: Spain.The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise.)

⁴⁴ Oblasti ke stanovenému datu přesáhne hodnoty 75% průměru HDP EU-15. Od tohoto data nebude daný region čerpat strukturální fondy spadající pod Cíl 1.

Španělsko je rozděleno na 7 NUTS I, 19 NUTS II a 52 NUTS III regionů. (Eurostat) Následující body a kapitoly se zaměří na jednotlivé NUTS II regiony, které jsou pro strukturální politiku EU nejdůležitější. Zaměří se hlavně na regiony Andalusie a Asturie. Mapa č. 2 tyto regiony znázorňuje graficky. Další body a kapitoly budou hovořit o některých NUTS II regionech (spadající pod Cíl 1).

Tabulka č.14: Statistické údaje Španělska a jeho regionů NUTS II

	Počet obyvatel (2001 v tisících)	Obyvatel/km ² (2001)	HDP na 1 obyvatele (2001, EU25=100)	Míra zaměstnanosti (2002, 15-64 let)	Míra nezaměstnanosti (2002)
Španělsko	40 266	79,8	92,4	58,4%	11,4%
Cíl 1 regiony					
Andalucía	7 291	83,6	69,2	49,6%	19,6
Comunidad Valenciana	4 094	175,7	89,0	60,8%	10,3%
Galícia	2 726	92,6	73,0	57,1%	12,2%
Castilla y León	2 465	26,2	85,6	57,4%	10,4%
Canarias	1 737	239,8	86,8	57,6%	11,1%
Castilla – La Mancha	1 722	21,7	73,7	57,6%	9,4%
Murcia	1 140	100,8	78,1	57,8%	11,3%
Extremadura	1 078	25,9	58,7	50,7%	19,2%
Asturias	1 052	99,5	79,4	51,5%	9,8%
Cantabria	530	100,0	90,7	56,7%	10,1%
Ceuta y Melilla	142	4571, 0	74,6	49,7%	5,3%
Cíl 2 regiony					
Cataluña	6 220	194,8	110,5	64,7%	9,6%
Madrid	5 218	652,6	123,3	62,8%	7,1%
Pais Vasco	2 068	284,9	115,4	61,1%	9,4%
Aragón	1 168	24,5	99,3	62,0%	5,5%
Baleares	810	161,6	115,7	65,8%	7,3%
Navarra	541	51,9	116,5	64,4%	5,6%
La Rioja	267	53,1	106,3	61,3%	6,9%

(Zdroj: Spain.The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise.)

- **Valencie**

Valencie je velmi atraktivní region, kterému z velké části dominuje turistický ruch. Tento autonomní region se 4 miliony obyvatel se rozkládá u pobřeží Středozemního moře. Jeho příznivé podnebí, krásné přírodní scenérie, velké kulturní dědictví a dopravní přístupnost dělá z této oblasti jednu nejatraktivnějších turistických destinací v Evropě. Další výhodou regionu je exportní historie hospodářství, poměrně mladá struktura obyvatelstva, zdroje ovoce a zeleniny a rozvinutý sektor služeb a průmyslu. Mimo chemický, metalurgický průmysl a podniky jako je Ford či IBM, je celý průmysl spíše rozvíjen malými a středními podniky, které jsou specializovány na tradiční

výrobu (obuv, textil, nábytek, atd.). Jejich nevýhodou ale zůstává nízká úroveň produktivity a inovací.⁴⁵

Největší potíže regionu jsou v jeho rozdílech mezi vnitrozemím a přímořskými oblastmi. Zatímco pobřeží je více rozvinuté, osídlené a úrodné, pravý opak tomu je ve vnitrozemí. Ale největším problémem regionu je nedostatek vodních zdrojů. Region Valencie se potýká s takzvanou „dezertifikací,“ což je postupná přeměna krajiny v poušť. Valencie patří mezi nejvíce ohrožené regiony v Evropě. Právě již zmíněný turistický ruch tuto hrozbu v turistické sezóně zvyšuje (větší spotřeba vody).

Celý region Valencie přijímá dotace z Cíle 1. Jeho hlavními prioritami jsou: posílení konkurenceschopnosti a inovací (podpora spolupráce mezi MSP, výstavba průmyslových zón, atd.). Významnou roli hraje i podpora kvality životního prostředí (hlavně zdroje pitné vody, boj proti dezertifikaci, boj proti erozi, atd.), investice do školství a profesních školení (infrastruktura a vzdělávací systémy, zapojení nezaměstnaných, atd.), místní a městský rozvoj, dopravní a energetické sítě.⁴⁵

Atraktivní a dynamická Valencie potřebuje do budoucna překonat rozdíly uvnitř regionu, nízkou úroveň konkurenceschopnosti v některých odvětvích a nedostatek vodních zdrojů.

- **Region Galicie**

Poloha této severozápadní části Španělska byla velkou nevýhodou pro její rozvoj. Dopravní spojení bylo mnohdy jednodušší přes moře, než-li vnitrozemskými cestami. Z celkových 2,7 milionů obyvatel jich žije nejvíce na západě kolem hlavních přístavů a průmyslových (automobilový a těžební průmysl, loděnice, atd.) měst regionu La Coruni a Viga. Zbylá část regionu je méně obydlená. Zemědělství zůstalo v regionu jedním z nejdůležitějších zdrojů příjmů a také je důležitým zaměstnavatelem (hlavně u žen) i přesto, že není příliš konkurenceschopné. Lesnictví a rybaření také patří mezi významné hospodářské aktivity. Vždyť téměř 75% veškeré španělské produkce konzervovaných ryb pochází právě za Galicie. Region má také velký historický potenciál. Spolu s neporušeným životním prostředím podněcují růst turistického ruchu. Pro rozvoj turistiky je ale zapotřebí vylepšit dopravní dostupnost regionu.

---

⁴⁵ [Spain.The European Structural Funds \(2000-2006\)](#). Evropská komise.

Cíl 1 v Galicii je především zaměřen na: podporu exportu a konkurenceschopnosti, rozšíření informačních technologií (dostupnost internetu, technologie), investic do životního prostředí (dodávky vody, ochrana pobřeží), vzdělání a profesní školení, městského a místního rozvoje, rozšíření dopravních a energetických sítí (plynovodní sítě, obnovitelné zdroje, atd.), rozvoje venkova a zemědělských oblastí, marketingu kvalitních produktů, atd.⁴⁶

Podpora Evropské unie otevřela tento západní cíp Španělska kontinentální Evropě. Strukturální fondy nastartovaly ekonomiku Galicie a vyzdvihly důležité kulturní a přírodní dědictví tohoto regionu.

• Region Kastilie – La Mancha

Region Kastilia – La Mancha má kolem 1,7 milionu obyvatel. Je typický pro svůj malý počet měst s velkou hustotou průmyslu spolu a pro své rozlehlé neúrodné málo obydlené oblasti často bez jakéhokoliv zavlažování. Po venkovském exodu v 50. letech minulého století se region vrátil ke své populační rovnováze, ale i přes tento fakt vysoká nezaměstnanost stále pokračuje.

Zemědělství (obilniny, zelenina, víno, atd.) společně s potravinářským průmyslem jsou důležitou složkou kastilského hospodářství. Průmysl, který se nachází v oblasti kolem Madridu a Puertollana je zaměřen na mnoho odvětví. Jedná se o: dřevařský, oděvní, kožedělní, sklářský a strojní průmysl. Nevýhodou ale je, že tento průmysl je v rukou malých podniků a postrádá kvalifikovanou pracovní sílu. Služby se rychle rozvíjejí, ale zůstávají neefektivní. Například turistický ruch nevyužívá plně kulturního a přírodního potenciálu oblasti. Kastilie, stejně jako většina španělských regionů, se potýká s nedostatkem vody. Dalším problémem je nedostatečné zpracování odpadů, nedostatečná školní síť (např. univerzity dokáží vyhovět poptávce jen ze 73%).

Ze zmíněných problémů regionu poté vycházejí priority Cíle 1 pro Kastilii La Mancha: konkurenceschopnost a zvýšení produktivity MSP, přístup k informačním technologiím, vodovodní hospodářství a hospodaření s odpady, podpora turistiky a s tím spojená výstavba infrastruktury, zlepšení školní a profesní infrastruktury, zapojování dlouhodobě nezaměstnaných do pracovního systému, atd.⁴⁶

---

⁴⁶ Spain. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise.)

Region Kastilie – La Mancha prošel úspěšně obdobím masivní migrace v průběhu 50. let. I přes dílčí úspěchy je zapotřebí dalšího sociálně-ekonomického pokroku. Strukturální fondy Evropské unie jsou jednou z hlavních pomocných sil v rozvoji regionu.

- **Region Extremadura**

Region Extremadura se nachází ve středo-západní oblasti Španělska. Je charakteristický pro své velké planiny a rozlehlé lesy „dehesa.“ Extremadura se svými 25 obyvateli/km² je jednou z nejméně osídlenými oblastí ve Španělsku (celkově má kolem 1,1 mil. obyvatel). Nehledě na města Badajoz, Cáceres, které jsou centry této oblasti, je dopravní infrastruktura v Extremadure na velmi nízké úrovni. Téměř celá oblast je ovlivněna sociálně-ekonomickou stagnací a má nejvyšší míru nezaměstnanosti ve Španělsku (přes 19%). Zemědělství, chov skotu a následně potravinářský průmysl tvoří nejdůležitější příjmy extrémadurského hospodářství.

Na druhou stranu země skýtá možnosti k budoucímu rozvoji. Jedním z pozitiv jsou hydroelektrické a přírodní zdroje. Region má také významný turistický potenciál díky vzácnému architektonickému dědictví a díky přírodnímu bohatství v dosud nedotčených „dehesa“ lesních porostech.

Priority strukturální pomoci EU jsou podobné těm jako v celém Španělsku (regiony spadající pod Cíl 1). Pro Extremaduru jsou fondy určeny hlavně na: rozvoj dopravní infrastruktury, podporu malého a středního podnikání, dostupnost k informačním technologiím, zapojení dlouhodobě nezaměstnaných, ochranu životního prostředí a vodních zdrojů (regenerace biotopů, lesů atd.) a na zemědělský a venkovský rozvoj.⁴⁷

Extremadura je jeden z nejzaostalejších regionů ve Španělsku. Tato oblast by se i za pomoci strukturálních fondů EU měla především zaměřit na modernizaci svého potravinářského průmyslu, vybudovat kvalitní dopravní infrastrukturu a pokračovat v ochraně důležitého přírodního bohatství. (Evropská komise – Výbor pro regiony)

---

⁴⁷ Spain. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise.)

5.2.1. Region Andalusie

Tento region, se rozkládá na rozhraní Atlantického oceánu a Středozemního moře. Pro svých 7 milionů obyvatel je jedním z nejvíce osídlených, největších (87 286 km²) a nejmladších (30% obyvatel je mladších 20 let) regionů v Evropě . I přes velký potenciál této nejižnější oblasti Španělska, se region potýká s vysokou nezaměstnaností (20% nezaměstnanost v roce 2003), pomalým ekonomickým růstem a ohroženým životním prostředím.⁴⁸

Situace na Pracovním trhu v Andalusii je charakterizována velkou nezaměstnaností žen (37,73% nezaměstnaných žen v roce 1999). Statistiky nechvalně posiluje také velká míra zaměstnaných lidí s nízkou úrovní vzdělání (počet zaměstnaných lidí bez vzdělání tvoří 64,5%). Tyto údaje poukazují na velmi nízkou úroveň vzdělanosti v tomto regionu.

Úroveň andaluské infrastruktury se blíží průměru Španělska, což je velký pokrok oproti minulým letům. Je to dáno díky velkými investicím do infrastruktury v této oblasti v posledních letech. Andaluské zemědělství je orientované hlavně na export. Je tomu tak i proto, že tento region je největším producentem olivového oleje na světě. I přesto není jeho zemědělství bez problémů. Sektor služeb je největším zaměstnavatelem v regionu, zatímco průmysl je v této oblasti, až na „Seville-Huelva-Cadizský“ trojúhelník, zastoupen velmi řídko. Turistický ruch je jednou z hlavních hospodářských aktivit v této oblasti. Postrádá však různorodost nabídky. Andalusie je také známá svým jedinečným přírodním bohatstvím, třebaže v poslední době musí čelit hrozbám „dezertifikace“, jako i jiné regiony Španělska, a narušení vodního cyklu.⁴⁹

Priority strukturální pomoci EU pro andaluský region jsou: posílení hospodářské struktury skrze široké spektrum subvencí, výzkum a vývoj pro malé a střední podniky, podpora informačních technologií, životní prostředí (boj proti lesním požárům, erozi, hospodaření s vodními zdroji a odpady, atd.), lepší infrastruktura vzdělání, profesionální školení, stabilizace a adaptace zaměstnanosti, místní a městský rozvoj, dopravní a energetická síť atd.

Na období 2000-2006 jsou v Andalusii evropské strukturální fondy rozděleny takto:

---

⁴⁸ Spain. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise.)

⁴⁹ Contreras, Ricardo Rodriguez Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Principado de Asturias. Spain. Str.209-210

- 38,7% SF je určeno na posílení konkurenceschopnosti, inovaci a modernizaci podniků.
- 22,7% na lidské zdroje
- 19% na dopravní a energetickou infrastrukturu
- 10,6% na aktivity podporující kvalitu životního prostředí
- 7,8% na sociální a teritoriální soudržnost.⁵⁰

5.2.1.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik EU politik v regionu Andalusie

Tabulka č.15: Růst HDP a zaměstnanosti v Andalusii, Španělsku a Evropské unii

	1985-1991		1994-2002	
	% Růst HDP	% Růst zaměstnanosti	% Růst HDP	% Růst zaměstnanosti
Andalusie	4,6	3,5	3,9	4,1
Španělsko	3,9	2,3	3,2	3,2
Evropská unie	2,9	1,2	2,3	1,1

(Zdroj: Contreras, Ricardo Rodriguez *Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Principado de Asturias. Spain.*)

Podle některých studií se Strukturální fondy EU ročně podílely v programovacím období 1994-1999 zhruba na růstu 1% HDP této autonomní oblasti. Tyto fondy tvořily 35%-40% veškerých ročních veřejných investic tvořených regionální vládou spolufinancovaných strukturálními fondy. Zmíněná čísla prokazují významnost těchto zdrojů. V Andalusii byla téměř polovina těchto prostředků určena na financování dopravní sítě a energetických infrastruktur. Příspěvky Evropské unie měly evidentně pozitivní podíl na růstu příjmů, zaměstnanosti a konkurenceschopnosti. Kolem 400 andalusických podniků využilo v tomto programovacím období těchto finančních prostředků. Dotace také zvýšily objem soukromých investic do Andalusie. Dále zlepšily oblast služeb pro podniky, podpořily vznik tzv. „business parků“ a nemalou měrou přispěly k vytvoření průmyslových zón.

Andalusie prošla za období čerpání strukturálních fondů (1986-2006) významnou transformací. Její ekonomický růst s ohledem na Španělsko a ostatní země EU je signifikantní (viz. tabulka č.14). To ale neznamená, že rozdíly mezi Andalusií a jinými španělskými regiony zmizely. Spíše se jen zmenšily.

⁵⁰ Spain. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise.

V letech 1984-2002 došlo k těmto změnám:

- počet obyvatel se zvýšil o 8,7%, což je o 2,3 procentního bodu více než průměrný růst v EU (6,4%) a o 3,5% více než průměr Španělska (5,2%).
- Reálný ekonomický kumulativní růst se v Andalusii zvýšil o 64,6%. To je o 49,8% lepší ukazatel nežli u EU (14,8%) a o 16,8% lepší než v celém Španělsku (47,5%).
- Zaměstnanost stoupla v tomto regionu za stejné období o 64,6%, což je o 49,8% více než v EU a o 47,7% více než ve Španělsku.
- Zvýšení nominálního HDP na osobu v Andalusii bylo 178,9%. To je o 44 bodů více než EU a o 11 bodů více než Španělsko.⁵¹

Tyto údaje poukazují na fakt, že Andalusie se přibližuje v průměrné výši bohatství na jednu osobu k průměru Evropské unie. Z tohoto hlediska je evropská politika ekonomické intervence do regionu za období 1994-1999 velmi významná. Nejen že napomohla k ekonomickému růstu a konvergenci, ale také snížila nezaměstnanost.

Další významnou součástí investic ze strukturálních fondů byla podpora vzdělání a zdravotnictví. Množství a kvalita služeb v těchto oblastech byla zlepšena. I když výsledky z investic do těchto oblastí (financovaných z ESF) se projeví až v dlouhodobé perspektivě, částečné kladné výsledky již byly zaznamenány. Podle statistik až 3% zaměstnaných se v letech 1994-1999 nějakou formou zúčastnily aktivit financovaných ze strukturálních fondů na podporu zaměstnanosti. Dotované aktivity, jako jsou podpory profesních školení, napomohly zvýšení pravděpodobného zařazení nezaměstnaných do pracovních poměrů. Zvýšila se také vyšší kvalifikovanosti zaměstnanců a produktivita práce. ESF také do jisté míry napomohly zaměstnanosti znevýhodněných skupin. Dále byl zaznamenán nárůst dlouhodobé zaměstnanosti.

Významnou položkou v rozvoji Andalusie byla také investice do dopravní infrastruktury. Tento „okrajový“ region Španělska se dlouhá léta potýkal s nedostatečným dopravním propojením s centrálním Španělskem. Tento faktor byl jednou z hlavních příčin zaostalosti této oblasti. V posledních 20 letech se situace v tomto ohledu výrazně zlepšila. Nemalou úlohu v rozvoji infrastruktury opět sehrály strukturální fondy. Podle odhadů Evropské komise nová dopravní infrastruktura (526km) napomohla vzniku kolem 47 000 pracovních míst a výraznou měrou se

---

⁵¹ Contreras, Ricardo Rodriguez Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Principado de Asturias. Spain. Str. 213

podílela na ekonomickém růstu regionu. V současném programovacím období se plánuje mimo jiné aktivity (modernizace železnic, přístavů a letišť) silniční spoj v provincii Cadiz, jež bude posledním dílem na již z velké části dokončené dopravní tepně mezi jižní Evropou a Afrikou.⁵²

Andaluský region prošel v posledních letech i za přispění strukturálních fondů EU velkým rozvojem. Asi nedůležitější změnou byla výstavba dopravní infrastruktury, která region propojila s důležitými hospodářskými centry Španělska a Evropy. To významně napomohlo hospodářskému rozvoji. Pozitivním faktorem byly i investice do lidských zdrojů a vzdělání, které se projevují lepší situací na pracovním trhu, hlavně v dlouhodobé zaměstnanosti. I přesto, že se region svojí životní úrovní přibližuje španělskému a evropskému (EU) průměru, stále patří mezi ekonomicky nejzaostalejší regiony ve Španělsku. Z tohoto důvodu je pro Andalusii nezbytné, aby Evropská unie v politice sociální a ekonomické konverze pokračovala. Je nutné se soustředit na aktivity zaměřené na podporu zaměstnanosti a malého a středního podnikání.

5.2.2. Region Asturie

Region Asturie se rozkládá na severozápadě Španělska na ploše 10 750 km² a má přes 1 milion obyvatel. Tři čtvrtiny obyvatelstva Asturie žije v průmyslové centrální oblasti (převládá hutní, lodní a těžební průmysl) tohoto regionu. Tato oblast také zaměstnává 75% obyvatelstva regionu. Sektor služeb se v oblasti rychle rozvíjí, i když pomaleji než je průměr celé země. Naproti tomu celá západní a východní část regionu je spíše zemědělská a díky špatné infrastruktuře (a také díky kopcovitému terénu) je zaostalejší. I když je západní a východní část regionu pouze z jedné třetiny zemědělsky obhospodařována, patří tato oblast mezi největší producenty mléka ve Španělsku.

Hlavním cílem regionální podpory pro Asturii je snížení rozdílů mezi bohatými a chudými oblastmi regionu a restrukturalizace průmyslových center. Tento region patřil v 50. letech mezi ty vyspělejší regiony ve Španělsku, ale v průběhu 70. a 80.let, díky

---

⁵² Contreras, Ricardo Rodriguez Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Principado de Asturias. Spain. Str.235-238

přílišné specializaci na jedno průmyslové odvětví, spadl mezi podprůměrně vyspělé. Situace se nezlepšila ani v průběhu 90. let. Malé a střední podniky, o které se ekonomická „regenerace“ opírá, nejsou dostatečně motivovány k inovacím, spolupráci a k exportu. To má za následek vyšší nezaměstnanost než je španělský průměr. Dalším problémem jsou škody na životním prostředí způsobené velkými průmyslovými exhalacemi.

Díky celkovému hospodářskému úpadku regionu čerpala Asturie z dotací Evropské unie prakticky od okamžiku vstupu Španělska do Evropského společenství. Ze začátku se jednalo hlavně o investice do dopravní infrastruktury a životního prostředí, které bylo poznamenáno průmyslovým znečištěním. V letech 1989-93 bylo 67,76% prostředků určeno právě na tyto dvě aktivity. Další finanční prostředky plynuly, v reakci na úpadek tradičního průmyslu, na rozvoj malých a středních podniků a do lidských zdrojů. V následujícím programovacím období se prostředky ze strukturálních fondů zaměřily, stejně jako v předchozím období, především na dopravní infrastrukturu (silnice, železnice, přístavy a letiště). Neméně podstatná výše finančních prostředků šla na zlepšení životního prostředí a vodohospodářství. V současném období 2000-06 se aktivity soustředily na podporu konkurenceschopnosti, zaměstnanosti, životního prostředí a vodních zdrojů, vzdělání, infrastruktury, městského rozvoje atd.⁵³

5.2.2.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik EU politik v regionu Asturie

Výsledky činností operačních programů určených pro Asturii jsou velmi uspokojivé. Hlavně co se týče infrastruktury. Za přispění strukturálních fondů byly vybudovány důležité silniční, železniční a telekomunikační sítě, které významnou měrou pomohly rozvoji regionu. Nemalé investice šly do školství a zdravotnictví. To se projevilo na zlepšení zdravotní péče a úrovni školství. Rovněž byl zaznamenána pozitivní změna ve kvalitě životního prostředí městských částí a kvalitě vodních zdrojů (výstavba čističek odpadních vod). Strukturální fondy se také podílely na zlepšení situace na pracovním trhu. Evropský sociální fond přispíval na školení dlouhodobě nezaměstnaných, kteří byli postiženi restrukturalizací celého regionu. Mnoho nových pracovních příležitostí poskytl podporovaný sektor služeb a

⁵³ Spain. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise.

stavebnictví. Velké podniky v ocelářském průmyslu stále zůstaly významným zaměstnavatelem v regionu, ale zároveň se staly hlavním tahounem nově vzniklých středně-velkých podniků, který s těmito podniky spolupracují.⁵⁴

Jak již bylo řečeno, výsledky strukturálních dotací jsou zřejmé. V 70. letech byl tento region méně zemědělsky zaměřen než byl průměr Španělska, ale na druhou stranu byl mnohem průmyslovější. V dnešní době je nejdůležitější hospodářskou aktivitou v Asturii sektor služeb. Jedná se spíše o služby v obchodních činnostech než-li o služby v turistickém ruchu. Ale i přesto se turistický ruch začal rozvíjet. Nyní můžeme říct, že jde o region s průmyslovým základem, ale s výrazným propojením sektoru služeb. Jednou z nevýhod tohoto regionu ale zůstává přílišná specializace na jeden obor (v tomto případě ocelářský).

Evropské strukturální fondy (v podobě ESF) zasáhly také do rozvoje zaměstnanosti. V celém regionu nyní existují programy na zařazení dlouhodobě nezaměstnaných do pracovního procesu. Především se zlepšila zaměstnanost mladého obyvatelstva. V současné době se politika zaměstnanosti soustředí na obyvatelstvo starší 40 let. Tato skupina je nejvíce poznamenána současným procesem restrukturalizace.

Evropská politika životního prostředí měla velký význam na zlepšení kvality životního prostředí v tomto regionu. Evropské regule na ochranu životního prostředí snížily objem znečištění Asturie. Fond soudržnosti byl jedním z hlavních příspěvovatelů výstavby čističek odpadních vod a hospodaření s odpady. I když v těchto oblastech došlo k výraznému zlepšení, stále není tato problematika s odpady zcela vyřešená.

Region Asturie v oblasti inovací nezaznamenal přílišného rozvoje. Strukturální fondy sice do infrastruktury tohoto odvětví zasáhly, ale technologický progres zůstává spíše na okraji. V budoucnu se proto budou strukturální fondy pro lepší konkurenceschopnost regionu na toto odvětví více specializovat.

Nejvíce je ale pomoc ze strukturálních fondů vidět v odlehlých oblastech regionu. Iniciativy Společenství napomohly kulturní provázanosti těchto končin

---

⁵⁴ Contreras, Ricardo Rodriguez Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Principado de Asturias. Spain. Str.162

s vyspělejšími částmi Asturie a Španělska. Je dobré zmínit, že právě Iniciativy EU jsou pozitivní propagací evropských politik a za relativně nízké finance.⁵⁵

Asturijský region prošel od 70. let velkými změnami. Na začátku 70. let patřil mezi nejrozvinutější regiony ve Španělsku, ale s počátkem úpadku těžkého průmyslu, se začalo jeho hospodářství hroutit. Evropské fondy byly jedním z tahounů důležité restrukturalizace hospodářství tohoto regionu. Tato regenerace se netýkala pouze průmyslu, ale i zaměstnanců a obyvatelstva regionu. Hlavním záměrem pomoci byla přeměna hospodářské závislosti z těžkého průmyslu na „flexibilnější“ hospodářské aktivity jako je sektor služeb, rozvoj MSP a turistický ruch. Do dnešního roku prodělala Asturie mnoho změn a je téměř u konce své regenerace. Ale i přesto tu břemeno regionu s těžkým průmyslem zůstává.

Závislost na strukturální pomoci nese svá rizika. Pro Asturii, která prospívala ze strukturálních fondů dlouhá léta, může být v budoucnu velmi obtížné „přežít“ bez externí finanční pomoci. Proto se nyní v tomto regionu obávají roku 2007, kdy přestanou čerpat ze strukturálních fondů EU spadajících pod Cíl 1.

5.3. ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ STRUKTURÁLNÍCH POLITIK VE ŠPANĚLSKU A VÝHLEDY DO BUDOUCNA

Stejně jako u Portugalska, sehrály strukturální fondy EU ve Španělsku významnou roli v hospodářském rozvoji celé země. Vždyť ještě před patnácti lety patřilo Španělsko mezi nejchudší země Evropského společenství a nyní se již může hrdě hlásit mezi ekonomicky nejsilnější země světa!

Téměř všechny španělské regiony vykazovaly v letech 1995-2002 hospodářský růst. U regionu Cantabrie to bylo o více než 10% HDP (viz tabulka č. 16). Zaměstnanost (v rozmezí 15-64 věku) se ve stejném časovém rozmezí zvýšila u všech jmenovaných regionů (tabulka č. 17). To je mnohem lepší výsledek, než-li u Portugalska a Řecka! Tyto pozitivní ukazatele jsou ještě umocněny tím, že pouze 76,1 % území (58,5 % obyvatelstva) spadalo pod Cíl 1.

Priority strukturální politiky pro Španělsko byly vytýčeny následovně: konkurenceschopnost a rozvoj, vzdělaná společnost (výzkum a vývoj, informační společnost), životní prostředí, lidské zdroje, zaměstnanost a rovné příležitosti, místní

⁵⁵ Contreras, Ricardo Rodriguez Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Principado de Asturias. Spain. Str.147-173

a městský rozvoj, dopravní a energetické sítě, zemědělství a rozvoj venkova a konečně rybolov. Předešlé kapitoly o jednotlivých regionech evidovaly pokrok v těchto dotovaných oblastech. Ke zlepšení došlo hlavně v oblasti dopravní infrastruktury, rozvoje cestovního ruchu, životního prostředí a zaměstnanosti. Pozitivní výsledky nebyly zaznamenány pouze u jednotlivých regionů, ale dokonce celé Španělsko si vedlo v makroekonomickém měřítku velice dobře. Kladný ekonomický dopad strukturálních intervencí ve Španělsku prokazuje, stejně jako i u Portugalska, závěrečná zpráva Evropské komisi profesora Beutela o ekonomickém dopadu strukturálních intervencích za období 2000-2006 (viz. tabulka č.18). Tato zpráva stanovuje roční hospodářský růst Španělska v roce 2000 na 4,1%.⁵⁶

Tabulka č.16: Španělsko: HDP jednotlivých regionů (procentuálně k průměru EU:25)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Španělsko								
Cíl 1 regiony								
Andalucía	64,4	64,7	64,9	65,3	67,3	68,0	68,6	71,1
Comunidad Valenciana	83,1	83,2	84,0	85,7	88,0	87,7	88,4	90,7
Galicia	70,7	70,7	70,5	71,3	73,6	72,7	72,6	74,7
Castilla y León	83,4	83,0	81,7	82,1	84,8	84,4	85,1	87,8
Canarias	84,2	83,9	83,7	85,4	89,7	87,1	87,0	89,0
Castilla – La Mancha	71,8	72,4	71,8	73,3	74,3	73,8	74,3	76,0
Murcia	72,1	72,6	73,8	75,1	77,0	78,1	78,7	81,1
Extremadura	55,2	55,7	55,3	56,2	58,8	59,2	58,8	61,6
Asturias	77,1	76,9	75,2	77,9	77,6	78,3	78,9	80,7
Cantabria	81,4	81,2	81,1	83,2	86,6	87,6	89,4	91,9
Ciudad Autónoma de Ceuta	103,9	98,3	92,4	87,9	84,9	78,1	79,0	81,6
Ciudad Autónoma de Melilla	106,1	99,8	93,4	88,5	85,1	78,0	78,9	82,0
Cíl 2 regiony								
Cataluña	106,9	108,1	107,5	107,7	111,2	110,1	110,1	112,3
Madrid	115,2	115,2	115,8	119,6	123,1	122,8	124,4	126,7
Pais Vasco	104,5	104,3	105,2	108,6	113,5	113,8	114,5	117,1
Aragón	94,1	95,6	95,9	95,6	97,1	97,3	97,8	101,7
Baleares	108,7	109,0	111,8	112,7	116,9	115,8	114,8	117,1
Navarra	111,0	111,7	112,4	112,7	115,0	115,4	116,1	119,6
La Rioja	100,5	100,6	101,3	102,2	104,9	105,3	105,3	106,7

(Zdroj: Regional Breakdown of GDP per capita. Eurostat)

⁵⁶ Beutel, Jörg The impact of objective 1 interventions for the period 2000-2006. Final Report to the Directorate-General for Regional Policies

Tabulka č.17: Španělsko: vývoj regionální zaměstnanosti (procento zaměstnaných obyvatel ve věku od 15-64 let)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Španělsko						
Cíl 1 regiony						
Andalucía	36,9	38,5	40,1	41,2	42,4	43,8
Comunidad Valenciana	45,5	47,7	49,3	49,4	50,1	51,6
Galicia	41,7	43,2	43,8	43,8	45,0	45,5
Castilla y León	40,5	41,7	42,4	43,2	43,7	44,6
Canarias	46,3	47,9	49,0	50,1	51,2	51,1
Castilla – La Mancha	41,2	42,8	43,5	44,6	45,5	46,5
Murcia	44,5	47,0	47,5	48,6	50,1	51,3
Extremadura	36,	38,6	39,1	39,4	40,8	41,4
Asturias	36,2	37,3	38,5	39,2	40,7	41,2
Cantabria	39,1	41,6	44,7	44,9	46,3	47,1
Ciudad Autónoma de Ceuta	37,3	42,7	42,0	41,4	44,1	-
Ciudad Autónoma de Melilla	41,5	40,3	43,7	45,1	44,2	45,6
Cíl 2 regiony						
Cataluña	49,8	51,8	52,3	52,1	53,7	54,3
Madrid	47,7	49,8	52,0	53,2	53,7	55,4
Pais Vasco	48,8	51,7	52,0	52,1	52,5	53,5
Aragón	45,0	46,9	47,1	47,6	48,8	50,7
Baleares	51,9	54,6	54,6	55,5	55,9	56,6
Navarra	48,8	51,7	52,0	52,1	52,5	53,5
La Rioja	45,3	46,6	47,5	48,2	49,7	-

(Zdroj: Regional Breakdown of employment rate. Eurostat)

Podle stejné zprávy z konce roku 2001 by mělo španělské hospodářství vzrůst v roce 2006 o 3,8 %. Pokud bychom na základě této hodnotící zprávy odejmuly všechny finanční prostředky ze strukturálních fondů EU z Cíle 1 (stejně jako u Portugalska), poklesl by roční růst HDP za stejná období na 2,9 % (2,8 %). I tyto ukazatele prokazují závislost španělského hospodářství na příspěvcích ze strukturálních fondů EU. (Beutel, 101) Odhady z podzimu roku 2001 stanovily průměrný roční růst HDP Španělska v letech 2000-2006 na 3,3 %. Bez intervencí EU by se tento odhad pohyboval na úrovni 2,2% ročního růstu.⁵⁷

⁵⁷ Beutel, Jörg The impact of objective 1 interventions for the period 2000-2006. Final Report to the Directorate-General for Regional Policies Str.93

Tabulka č.18: Vliv strukturálních intervencí na růst HDP ve Španělsku

	HDP	HDP bez veškerých intervencí	HDP bez veřejných intervencí	HDP bez intervencí Evropské unie
Růst HDP v %				
2000	4,1	2,4	2,4	2,9
2001	2,7	0,9	0,9	1,5
2002	2,0	0,1	0,2	0,8
2003	3,2	1,3	1,4	2,0
2004	3,7	2,0	2,1	2,6
2005	3,8	2,2	2,2	2,7
2006	3,8	2,2	2,3	2,8
Průměrný roční růst HDP v %				
2000-06	3,3	-	-	2,2

(Zdroj Beutel, Jörg The impact of objective 1 interventions for the period 2000-2006. Final Report to the Directorate-General for Regional Policies. Str.105)

Období 2007-2013

Pro Španělsko bylo určeno na rozpočtové období 2007-2013 celkem 30,520 miliardy Euro na Regionální a strukturální politiku EU. Strukturální fondy tvoří částku 27,3 miliardy Euro a Fond soudržnosti celkem 3,25 miliardy. Jedná se o relativně velké snížení evropských dotací oproti období 2000-2006. Vždyť na současné období (2000-2006) bylo určeno 62,408 miliardy Euro. Celkově se tedy podpora snížila o 31,9 miliardy Euro!

Tabulka č.19: Španělsko: podpora regionální pomocí EU na období 2007-2013

	Regiony	HDP na 1 obyvatele (2001, EU25=100)	% pokrytí obyv.
Regiony s HDP na 1 obyvatele menším než 75 % průměru EU=25	Extremadura	59,89	
	Andalucia	69,29	
	Galicia	73,36	
	Castilia-La Mancha	74,75	
	Canarias	87,79	
			36,2%
Regiony s vyšším HDP na 1 obyvatele než 75 % průměru EU=25, ale nižším než 75 % průměru EU=15 (spadají také pod Cíl 1)	Asturia	79,33	
	Murcia	79,37	
	Ceuta	79,64	
	Melilla	79,72	
			5,8%
Relativně méně zaostalé regiony, ale stále zaostalé z hlediska regionálního rozvoje			17,7%
Celkové pokrytí obyvatelstva			59,6%

(Zdroj Guidelines on National Regional Aid for 2007-2013 Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.)

Tento rozdíl je dán především tím, že Španělsko dosáhlo za poslední roky významného ekonomického růstu. 10 španělských regionů, z celkových 19, již přesáhlo hranici 75 % průměru HDP (EU-15) a nebudou tedy moci čerpat ze strukturálních fondů EU z Cíle Konvergence (v současné době Cíl 1). Pro srovnání, v letech 2000-2006 celkem 79,2 % obyvatelstva spadalo pod Cíl 1. V příštím finančním období se toto číslo sníží téměř o 20 % na celkových 59,6 % (viz. tabulka č. 19).⁵⁸

Španělsko se v posledních dvou desetiletích postupně stává z chudé země ekonomicky vyspělou zemí Evropy. To se také odráží i ve snížených příspěvcích EU pro rozvoj této země a její regionů.

---

⁵⁸ Guidelines on National Regional Aid for 2007-2013 Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.

6. ŘECKO

Řecko se stalo členem Evropského společenství v roce 1981. Největším přínosem ze členství v Unii pro Řecko byly a jsou finanční zdroje ze strukturálních prostředků Evropské unie. Řecko by zdaleka nedosahovalo své ekonomické úrovně, kdyby tyto zdroje nečerpalo.

„Výše evropského transferu z Evropského rozpočtu představuje významný podíl řeckého HDP. V letech 1991-2000 to byly v průměru 4% HDP. V roce 2001 byl tento podíl 3,6%. Zhruba 45% těchto prostředků pochází z Evropských agrárních fondů v souladu s pravidly Společné zemědělské politiky EU. Ostatní prostředky plynou především ze strukturálních fondů, např. z Evropského fondu pro regionální rozvoj a z Fondu soudržnosti. V rámci 3. Evropského podpůrného rámce získá Řecko v letech 2000-2006 z evropského rozpočtu zhruba 28 mld. Euro. Prostředky EU jsou významným akcelerátorem růstu řecké ekonomiky a zaměstnanosti.“⁵⁹

6.1 STRUKTURÁLNÍ FONDY V ŘECKU (2000-2006)

Pro období 2000-2006 bylo přiděleno z evropských fondů Řecku 28,43 miliardy Euro na rozvoj méně rozvinutých regionů. Na toto období bylo celé Řecko zahrnuto pod Cíl 1. Z toho vyplývá, že veškeré řecké regiony mohou čerpat z většiny Strukturálních fondů určených pro tuto zemi. Celková pomoc byla rozdělena pomocí 11 národních operačních programů a 13 regionálních programů. Hlavní řecké priority pro Řecko v rámci Cíle 1 byly vytýčeny následovně:

- Rozvoj lidských zdrojů a podpora zaměstnanosti
- Dopravní infrastruktura
- Zlepšení konkurenceschopnosti za účelem udržitelného rozvoje
- Rozvoj venkova a rybolovu
- Kvalita života (přírodní a kulturní prostředí a zdraví)
- Rozvoj informační společnosti

---

⁵⁹ Řecko. Členské a kandidátské země. Euroskop
Řecko. Export.cz. Stránky podpory obchodu Ministerstva zahraničních věcí.

Nadregionální programy (Cíl 1):

„Nadregionální“ programy jsou určeny pro většinu regionů Řecka procházejících podobnými problémy. Jejich priority byly stanoveny následovně:

- „*Vzdělání*“

Modernizace školského systému a zlepšení školní infrastruktury a zařízení za účelem posílení vědomostní databáze.

- „*Zaměstnanost*“

Aktivní zaměstnanecká politika zaměřená na posílení zaměstnanosti a integraci znevýhodněných osob do pracovního procesu. To vše za pomoci kvalitních kurzů přizpůsobených poptávce pracovního trhu, zlepšení služeb pro zájemce o nová pracovní místa, atd.

- „*Silnice, přístavy, podzemní dráha*“

- „*Železnice, letiště, městská doprava*“

Oba zmíněné programy jsou určené na dokončení zapojení Řecka do Trans-evropských dopravních sítí. Tento program by měl také zmírnit „periferní polohu“ Řecka a propojit ho s východní Evropou a Balkánem. Dále by se měl podílet na snížení dopravních přetížení a tím zlepšení životního prostředí.

- „*Konkurenceschopnost*“

Jedná se především o pomoc podnikům (převážně MSP), pomoc při zahájení činnosti podniků, zlepšení infrastruktury pro turistický ruch, a energetické infrastruktury

- „*Rybolov*“

Modernizace a nákup nového vybavení a lodí, racionalizace rybolovu s ohledem na zásoby ryb a životní prostředí.

- „*Rozvoj venkova*“

Pomoc zemědělcům za účelem modernizace zemědělství a podpory kvalitních produktů společně s ohledem na životní prostředí. Diverzifikace venkovské ekonomie za podpory rámce místního rozvoje.

- „*Kultura*“

Využití kulturního dědictví a podpora moderní kultury (multimedia). Výsledky by měly pocítit všechny regiony.

- „*Životní prostředí*“

Zlepšení standardů pitné vody, odpadních vod a pevných odpadů na úroveň standardů Evropské unie. Projekty na podporu informovanosti obyvatelstva v oblasti životního prostředí.

- „Zdravotní a sociální pomoc“

Reorganizace zdravotnických služeb, výcvik personálu, reforma sektoru duševního zdraví.

- „Informační společnost“

Propagace informačních technologií ve školách a veřejných správách a vývoj rychlého internetového připojení.

Tak jako tomu je v Portugalsku a Španělsku, jsou i v Řecku regionální programy definovány podle jednotlivých potřeb regionů (Regiony NUTS II). Popis priorit a potřeb pro jednotlivé regiony jsou obsažené v kapitole 4.3.3.

Řecko také čerpá z Iniciativ společenství a z Inovačních akcí zaměřených na přeshraniční a meziregionální spolupráci. Důležitou roli také plní Fond soudržnosti, který výraznou měrou přispívá na důležité projekty v oblasti infrastruktury, životního prostředí a udržitelného rozvoje.⁶⁰

Tabulka č.20 Strukturální pomoc v Řecku, 2000-2006 (v miliónech EUR v cenách roku 2004)

Cíl 1	INTERREG	URBAN	EQUAL	LEADER	Fond soudržnosti	Celkem
24 088	627,12	25,89	108,20	189,90	3 388	28 428

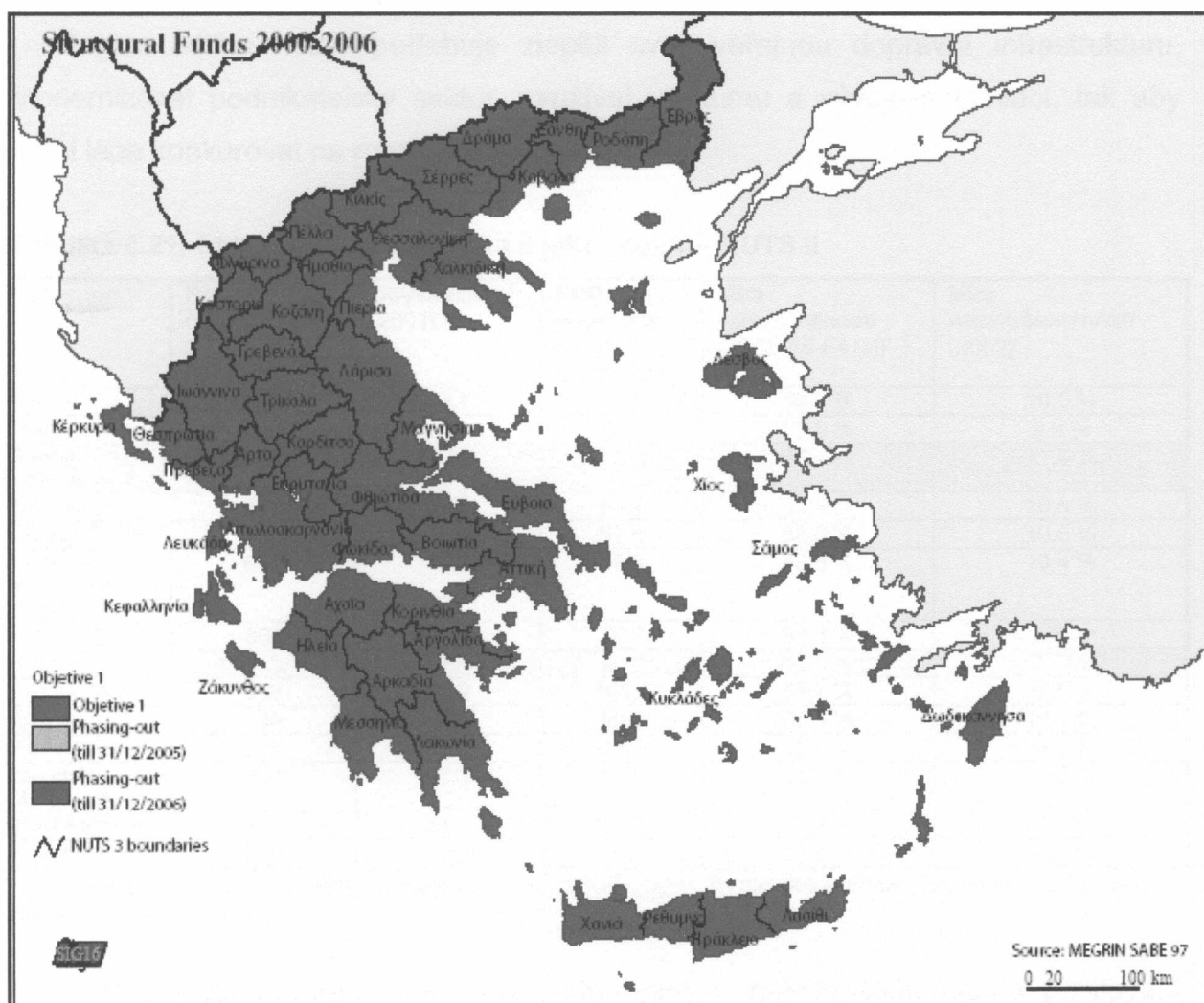
(Zdroj: Greece. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku)

⁶⁰ Greece. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

6.2. ŘECKÉ REGIONY

Řecko je rozděleno na 4 NUTS I regiony, 13 NUTS II (mapa č. 3) a 51 NUTS III regionů. (Eurostat- NUTS Classification) Stejně jako v kapitolách o Portugalsku a Řecku se následující kapitoly zaměří na některé řecké NUTS II regiony.

Mapa č.3: Řecko: Územně správní dělení NUTS II: Cíl 1

	Cíl 1
	Cíl 1 (zastavení dotací k 31/12/2005)
	Cíl 1 (zastavení dotací k 31/12/2006)

(Zdroj: Greece. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku)

- **Attika**

Attika je svými 3,9 miliony obyvatel (téměř 1/3 Řecka) nejlidnatějším regionem Řecka. Jeho součástí je také hlavní město Athény. Velká koncentrace ekonomických aktivit v jedné oblasti, obrovská koncentrace obyvatelstva (1025 obyv./km²), nedostatek ubytovacích kapacit, moderních veřejných transportních systémů a krize městských částí má za následek nevyvážený rozvoj a přetíženost celého regionu. Navíc se region potýká s vážnými ekologickými problémy jako je znečištění ovzduší a vodních zdrojů, hlukem a špatnou kvalitou životního prostředí.

Region Attika nutně potřebuje zlepšit svoji veřejnou dopravní infrastrukturu, modernizovat podnikatelský sektor, využívat výzkumu a vývoje a inovací, tak aby mohl lépe konkurovat na mezinárodním poli.

Tabulka č.21: Statistické údaje Řecka a jeho regionů NUTS II

	Počet obyvatel (2001, v tisících)	Obyvatel/km ² (2001)	HDP na 1 obyvatele (2001, EU25=100)	Míra zaměstnanosti (2002, 15-64 let)	Míra nezaměstnanosti (2002)
Řecko	10 938	83,1	73,7	56,7 %	10,0 %
Attika	3 904	1 025,1	78,1	57,0 %	9,2 %
Střední Makedonie	1 881	100,0	73,6	54,2 %	11,5 %
Thesálie	741	52,8	66,1	55,9 %	10,6 %
Západní Řecko	723	63,7	57,8	55,0 %	10,5 %
Východní Makedonie a Thrácie	600	42,3	58,6	58,6 %	10,4 %
Peloponésie	598	38,6	70,2	63,5 %	7,3 %
Kréta	595	71,4	70,6	61,6 %	7,7 %
Střední Řecko	558	35,9	104,1	55,7 %	9,8 %
Epifys	336	36,5	59,3	56,1 %	10,6 %
Jižní Aegean	296	56,1	83,9	55,5 %	14,2 %
Západní Makedonie	294	31,1	75,4	53,6 %	14,7 %
Jónské ostrovy	210	91,1	65,8	57,7 %	9,0%
Severní Aegean	202	57,2	68,1	51,9 %	9,2 %

(Zdroj: Greece. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku)

Regionální program určený pro tento region se nejvíce zaměřuje na: posilování mezinárodní role Athén, zlepšení kvality života a životního prostředí, snižování vnitroregionálních rozdílů, napravení škod v infrastruktuře vzniklé po zemětřesení 7. září 1999. Dále tento region využívá prostředků Fondu soudržnosti a iniciativ INTERREG III a URBAN II.⁶¹

⁶¹ Greece. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

I přes dotace z Evropské unie a proběhlé Olympijské hry v roce 2004 se Attika stále potýká s velkými problémy v oblasti zaměstnanosti, zastaralou infrastrukturou a službami a poškozeným životním prostředím.

- **Region Peloponés**

76 procent veškerého obyvatelstva regionu Peloponés (z celkového počtu 598 tisíc obyvatel) žije na venkově. Tento stav se sice postupně snižuje, přesto je to na evropské poměry stále velké množství obyvatelstva žijící mimo městské aglomerace. Polovina tohoto území je převážně hornatého reliéfu, pouze 25% tvoří nížiny na severu. Což je také jediná úrodná oblast tohoto území.

Celý region má nedostatečně kvalitní dopravní infrastrukturu, nedostatek zavlažovacích systémů, znečištěné ovzduší díky těžbě hnědého uhlí, nízkou úroveň vzdělání, absenci moderních technologií, nízkou úroveň vývoje a výzkumu v hospodářském sektoru a nedostatečný počet MSP. V regionu jsou patrné rozdíly mezi jižní a severní částí, ve které je průmysl i zemědělství na vyšší úrovni.

Největší výhodou a možností pro budoucí rozvoj regionu je jeho sousedství s Athénami, přírodní zdroje, kulturní, historické a archeologické dědictví a jeho vysoce kvalitní zemědělské produkty (olivy, vinná réva, atd.).

Regionální program pro region Peloponés má následující priority: využití přímého sousedství regionu s metropolitním regionem Attikou, udržitelný rozvoj venkovských oblastí, využití turistického ruchu a lidské zdroje. Mimo jiné je region také financován z Evropských iniciativ INTERREG III, II.⁶²

Peloponéský region získává finanční prostředky Evropské unie převážně na tvorbu moderního pro-exportního primárního sektoru a na udržitelný rozvoj průmyslu. V neposlední řadě strukturální fondy přispívají k využití přírodního a kulturního bohatství a na rozvoj turistického ruchu.

---

⁶² Greece. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

- **Thesálie**

Thesálie se rozkládá v centrální části Řecka. Se svými 740 tisíci obyvateli patří mezi větší řecké regiony. Má bohatou ekonomickou, sociální a kulturní tradici, dobrou geografickou polohu, velké infrastrukturní projekty, pozitivní přístup podniků k inovacím, historické a přírodní bohatství. Dalšími kladnými faktory jsou přístup průmyslových podniků k aktivní zaměstnanecké politice, a tím i podpora odborných znalostí zaměstnanců, a konkurenceschopnost produktů (hlavně potravinářských produktů) úspěšných na trzích východní Evropy a Balkánu.

Thesálie se na druhou stranu potýká s nerovnoměrnou distribucí hospodářských aktivit, hospodářskými odvětvími v krizi, nadvládou malých průmyslových jednotek, velkým podílem upadajících textilních podniků na celkové zaměstnanosti a průmyslové produkci, závislosti průmyslových podniků na zahraničním kapitálu a s nízkými zisky v sektoru služeb.

Thesálie spadá, jako i ostatní řecké NUTS II regiony, pod Cíl 1 a prospívá z Fondu soudržnosti. Regionální operační program pro tento region má tyto priority: Vytvoření tvůrčího produktivního prostředí, jednotný rozvoj venkova, využití výhodné geografické pozice regionu, podporování regionu jako „spojnice mezi ostatními regiony Řecka“ a rozvoj lidských zdrojů. Thesálie také čerpá finance z Fondu soudržnosti a iniciativy INTERREG III.

Většina finančních zdrojů určené pro tento region jde do rozvoje dopravní infrastruktury, rozvoje venkova, konkurenceschopnosti podniků a ochrany životního prostředí.⁶³

- **Region Dytiki Ellada (Západní Řecko)**

Region Západní Řecko (723 000 obyvatel) se rozkládá z části na severozápadě Peloponésu a z části na kontinentálním Řecku. Jeho hlavní výhodou je dostatek sladkovodních zdrojů (narozdíl od většiny řeckých regionů), úrodné pláně, velké množství veřejných staveb, dostatečná veřejná infrastruktura, výzkumná práce místních univerzit a jiných institucí a přírodní bohatství, které spolu s celou oblastí skýtá významný potenciál v turistickém ruchu.

---

⁶³ Greece. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

Západní Řecko se na druhou stranu potýká s krizí v průmyslovém sektoru, hlavně v administrativním centru oblasti Patras. Dalším velkým problémem je malé využití zemědělských ploch a nízká efektivita v zemědělské produkci, úbytek obyvatelstva v horských oblastech, nedostatek kvalifikovaných pracovních sil, vysoká nezaměstnanost a nesouměrný rozvoj jednotlivých oblastí regionu.

Hlavními záměry Cíle 1 v tomto regionu jsou: využití pozice regionu jako „vstupní brány“ k západním sousedům, kulturní a turistický rozvoj, restrukturalizace a rozšíření průmyslové základny oblasti, podpora inovačních aktivit, zlepšení městské infrastruktury – zvýšení kvality života, zachování pracovních míst a užší specializace lidských zdrojů, udržitelný městský rozvoj. Jako i u ostatních řeckých regionů, Západní Řecko dále čerpá z národních operačních programů podporujících: konkurenceschopnost, dopravní infrastrukturu, informační společnost, kulturu, vzdělání, městský rozvoj, rybolov, zdraví a životní prostředí. Stejně jako u dříve jmenovaných řeckých regionů, také Západní Řecko čerpá finance z Fondu soudržnosti a iniciativy INTERREG III.⁶⁴

Západní Řecko trpí svým velkým ale neefektivním zemědělským sektorem, oblastními rozdíly, úpadkem průmyslu a problémy s životním prostředím.

6.2.1. Region Střední Makedonie

Střední Makedonie je označována za druhé hospodářské centrum Řecka. Je geograficky otevřené Balkánu, ale na druhou stranu je vzdálena trhům Evropské unie. Hlavní město Thessaloniki je druhým nejdůležitějším řeckým městem na Balkáně a u Černého moře. Neadekvátní silniční síť spolu s poškozeným životním prostředím a ekonomickými problémy jsou největšími potížemi tohoto regionu.

Střední Makedonie má téměř 1,9 milionu obyvatel a je druhým nejlidnatějším regionem Řecka. Svojí ekonomickou vyspělostí se řadí spíše do řeckého průměru (viz. tabulka č.21). Zemědělství je vzhledem k Řecku na nadprůměrné úrovni a velkou měrou přispívá k exportní činnosti Řecka. Průmysl má za sebou dlouhodobý rozvoj,

---

⁶⁴ Greece. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

ale je silně orientován na jeden segment výroby (potravin, nápoje, textil). Turistický ruch také hraje v hospodářství regionu významnou roli. Oblast disponuje významným kulturním a historickým dědictvím, moderní architekturou a sítí moderních muzeí.

Na druhou stranu se ale region potýká s některými problémy. Střední Makedonie má potíže s životním prostředím: příkladem může být atrofie Thermadojského zálivu, znečištění ovzduší, městský odpad, hluk, atd. Krásná krajina Chalkidiki a hora Athos trpí divokým rozvojem turistického ruchu. Další velkou nevýhodou regionu je nedostatečně vyvinutá dopravní infrastruktura. Právě hlavně na potlačení těchto a jiných problémů se soustředí Regionální program Střední Makedonie (spadající pod Cíl 1) spolu s Fondem soudržnosti a iniciativou INTERREG III.

Regionální program Střední Makedonie má celkový rozpočet 1,459 miliard Euro a má sedm hlavních priorit:

- Plné využití strategické pozice Thessaloniki a celého regionu jako metropolitního centra Balkánu, Černého moře a Evropské unie.
- Podpora vyváženého rozvoje s ohledem na rovnost příležitostí a na životní prostředí.
- Ochrana životního prostředí.
- Vytvoření konkurenceschopného ekonomického a sociálního prostředí, které bude schopno obstát výzvám dnešního globalizovaného světa a rozšířené EU.
- Provozeroschopné propojení s transevropskými dopravními sítěmi.
- Podpora výzkumu a technologií, modernizace telekomunikační infrastruktury, zavedení informační společnosti a větší propojení mezi výzkumem a produkcí.
- Snížení nezaměstnanosti⁶⁵

---

⁶⁵ Greece. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

6.2.1.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik EU politik v regionu Střední Makedonie

Výsledky evropské podpory pro Střední Makedonii jsou vidět hlavně v rozvoji zemědělství a v částečné ekonomické a sociální konvergenci. Vždyť za období od roku 1995 do 2002 se zvýšilo HDP Střední Makedonie procentuálně k průměru EU 25 z 64,9 % na 77,3 % (viz. tabulka č.22). Na druhou stranu zaměstnanost zůstala na stejné úrovni (viz. tabulka č. 23).

V předchozích dvou programovacích obdobích došlo ke změnám v oblasti infrastruktury financovaných z Fondem soudržnosti. Týkalo se to hlavně životního prostředí a hospodaření s odpady. Nicméně, hlavním problematikou stále zůstává nedostatek základních infrastruktur a nedodržování základních zásad Společenství v oblasti životního prostředí.

Pozitivně se projeví i investice do lidských zdrojů a vzdělání. To by se mělo projevit v dlouhodobém ekonomickém růstu. Založení technologického parku v Thessaloniki napomáhá místním podnikům v inovačních akcích. Střední Makedonie je nyní na třetím místě v Řecku co do počtu distribuce výzkumných institutů.

Kvalita životní úrovně se zvedla. Přispěla tomu také, hlavně v posledních 5 letech, sociální politika EU jakou je EQUAL nebo podpora zaměstnanosti (YOUTH NOW). Zlepšení se projevilo v základních infrastrukturách, v ubytovacích kapacitách, atd.⁶⁶

Střední Makedonie prošla od roku 1995 do roku 2002 velkým rozvojem. Výše HDP na osobu se zvýšila o více než 12 %, což řadí Střední Makedonii mezi nejpokrokovější regiony Řecka. Podle rozboru Evropské komise se na rozvoji velkou měrou podílely také Strukturální fondy Evropské unie.

---

⁶⁶ Stamboulis, Miltiadis Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Kentriki Makedonia. Greece. Str.90-113

6.2.2. Region Kréta

Ostrov Kréta (cca. 0,6 mil. obyvatel) je největším řeckým ostrovem. Velmi dobré klimatické podmínky, moře, slunce, historické památky, krásná krajina a moderní resorty dělají z Kréty jednu z nejoblíbenějších turistických destinací v Evropě. Turistický ruch je také nejdynamičtěji rozvíjejícím se odvětvím (8,5 % zaměstnaných osob pracuje v turistickém ruchu). Kréta je také celosvětově známá i pro své zemědělskými produkty.

Problémy, se kterými se nyní tento region potýká jsou: nedostatečné využití inovačních kapacit, neefektivní marketingové a obchodní sítě, nízká úroveň provázanosti jednotlivých hospodářských sektorů a malá mezi-regionální spolupráce způsobená izolovaností tohoto ostrovního regionu. Dalším negativním faktorem je nedostatečná kvalita infrastruktury, která je ještě více umocňována rozmístěním obyvatelstva a nízkou úrovní vzdělanosti obyvatelstva, jež je nižší než řecký průměr. V neposlední řadě se přetížený sever, v okolí hlavního města Heraklion, potýká s problematikou životního prostředí.⁶⁷

Kréta přijímá finanční prostředky v období 2000-2006 z iniciativ INTERREG III a URBAN II, ale hlavně z Nadregionálních operačních programů a z Regionálního programu Kréta, jejímž hlavním cílem je:

- Posílení pozice regionu jako technologického a výzkumného centra, posun inovační činnosti a posílení konkurenceschopnosti.
- Ochrana životního prostředí a snížení rozdílů mezi jednotlivými regiony.
- Podpora Kréty jako vstupní brány v kontextu mezinárodních transportních sítí.
- Rozvoj horských a ostatních venkovských oblastí.
- Tvorba nových pracovních míst – podpora rovných příležitostí.
- Podpora podnikání a zlepšení životních podmínek v hlavních městských centrech.⁶⁸

---

⁶⁷ Greece. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

⁶⁸ Stamboulis, Miltiadis Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Kentriki Makedonia. Greece. Str. 124

6.2.2.a Dílčí výsledky regionálních a strukturálních politik EU politik v regionu Kréta

Kréta se za poslední roky čerpání Strukturálních fondů EU dostala téměř na úroveň průměru celého Řecka (viz. tabulka č. 21). Z části tím tak byla politika konvergence úspěšná. Ale některé z cílů ještě nebyly zcela realizovány.

Podle zprávy [Impact Analysis] vytvořenou Evropskou komisí, není zcela zřejmé, zda měla evropská regionální politika nějaký významnější podíl na počtu zaměstnaných obyvatel. Nicméně je v tomto regionu zaznamenán nárůst zaměstnanosti v oblastech, které přímo spadaly pod dotační výzvy strukturálních fondů. Jedná se především o zaměstnanost v pro-exportně zaměřených podnicích.⁶⁹

V oblasti transferů technologií patří Kréta mezi nejsilnější regiony v celé Evropské unii. Ale propojenost transferů technologií s místní ekonomikou není na dostatečné úrovni a příslušné mechanismy nebyly ještě zdaleka naplněny. V této oblasti se proto skýtá ještě hodně potenciálu na rozvoj. Podpora jak z evropských fondů, tak ze státní sféry do této oblasti je právem namístě.

Zásahy do infrastruktury Kréty se také významnou měrou podílely na rozvoji tohoto regionu. Financování modernizací přístavů a letišť probíhá skrze všechna programovací období. Podpora této oblasti je velice důležitá s ohledem na geografickou polohu ostrova.⁷⁰

Od doby vstupu Řecka do Evropských společenství se Kréta stala ze zaostalého regionu průměrně rozvinutým regionem Řecka. Díky strukturálním fondům se na ostrově výrazně zlepšila infrastruktura a posílil se vývoj technologií. Do budoucna tento region skýtá, i díky své geografické poloze, velký potenciál k rozvoji.

---

⁶⁹ Stamboulis, Miltiadis Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Kentriki Makedonia. Greece.

⁷⁰ Stamboulis, Miltiadis Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Kentriki Makedonia. Greece. Str.139-140

6.3. ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ STRUKTURÁLNÍCH POLITIKY V ŘECKU A VÝHLEDY DO BUDOUČNA

I Řecko, stejně jako Španělsko a Portugalsko, zaznamenalo za období 1995-2002 významný hospodářský růst. Nemalou měrou tomu také přispěly Strukturální fondy a Fond soudržnosti. Také všechny regiony, až na region Západní Řecko, zaznamenaly v tomto časovém období ekonomický růst. Největším rozvojem prošel region „Severní Aegean,“ kterému se zvýšilo HDP z 60,0 % průměru EU na 79,3 % (viz. tabulka č. 22). Zaměstnanost obyvatelstva (v rozmezí 15-64 věku), na rozdíl od Španělska, spíše stagnovala (viz. tabulka č. 23) a v některých regionech byl dokonce zaznamenán mírné snížení zaměstnanosti.

Hlavní cíle strukturální politiky EU pro Řecko byly stanoveny takto: rozvoj lidských zdrojů a podpora zaměstnanosti, dopravní infrastruktura zlepšení konkurenceschopnosti za účelem udržitelného rozvoje, rozvoj venkova a rybolovu, kvalita života (přírodní a kulturní prostředí a zdraví) a rozvoj informační společnosti.

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, došlo v Řecku k pozitivním změnám v hospodářství, zejména pak v oblasti infrastruktury. Na druhou stranu se ale celá země potýká s problémy v oblasti zaměstnanosti a životního prostředí.

Tabulka č.22: HDP jednotlivých regionů v Řecku (procentuálně k průměru EU:25)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Řecko								
Attika	77,8	74,2	73,8	73,8	74,9	76,4	78,0	82,3
Střední Makedonie	64,9	64,3	68,3	69,3	69,0	71,0	72,6	77,3
Thesálie	63,6	63,4	64,6	65,7	64,7	62,0	61,8	64,8
Západní Řecko	59,8	59,6	58,2	57,7	55,7	55,0	55,5	58,3
Východní Makedonie a Thrácie	58,7	57,7	57,0	56,5	56,8	56,4	56,5	59,1
Peloponésie	64,9	64,3	68,3	69,3	69,0	71,0	72,6	77,3
Kréta	71,0	72,3	71,9	70,7	71,4	70,5	71,0	75,1
Střední Řecko	107,8	110,0	107,7	105,0	99,6	102,7	104,2	108,9
Epifys	52,4	51,4	55,8	56,3	57,7	57,5	58,3	62,0
Jižní Aegean	77,9	80,7	85,1	83,0	85,2	85,3	86,7	91,0
Západní Makedonie	72,4	71,4	76,2	76,4	74,9	74,4	75,1	80,6
Jónské ostrovy	61,1	61,0	66,6	64,9	65,1	64,2	64,6	67,6
Severní Aegean	60,0	60,5	63,9	63,7	66,4	69,7	73,6	79,3

(Zdroj: Regional Breakdown of GDP per capita. Eurostat)

Tabulka č.23: Vývoj regionální zaměstnanosti v Řecku (procento zaměstnaných obyvatel ve věku od 15-64 let)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Řecko						
Attika	45,4	45,9	46,5	48,1	48,5	50,0
Střední Makedonie	45,6	45,7	45,4	45,0	46,7	45,6
Thesálie	44,5	45,2	44,4	44,6	46,2	48,6
Západní Řecko	45,7	45,8	44,1	44,5	45,5	43,8
Východní Makedonie a Thrácie	47,7	48,5	47,1	47,3	47,0	46,4
Peloponésie	47,9	48,1	46,7	48,6	48,4	47,2
Kréta	54,6	54,4	53,5	51,8	52,9	52,6
Střední Řecko	44,5	42,8	41,7	44,5	46,9	44,0
Epifys	42,4	44,1	41,5	43,2	43,2	43,8
Jižní Aegean	48,0	48,6	48,1	47,3	49,6	50,1
Západní Makedonie	43,3	42,4	42,5	42,9	41,8	41,7
Jónské ostrovy	50,7	49,1	47,9	47,1	47,6	46,9
Severní Aegean	39,7	40,2	40,5	40,0	40,3	42,0

(Zdroj: Regional Breakdown of employment rate. [zaměstnanost v regionech] Eurostat.)

Závěrečná zpráva profesora Beutela Evropské komisi o ekonomickém dopadu strukturálních intervencí hodnotí vliv strukturálních fondů na hospodářství Řecka (viz. tabulka č.24). Podle této zprávy byl roční růst HDP Řecka v roce 2000 4,3 %. Stejná zpráva z podzimu roku 2001 odhaduje hospodářský růst Řecka na 5,0 % v roce 2006. Bez strukturálních fondů Evropské unie by tento růst byl v roce 2001 1,9 % a v roce 2006, 2,7 % HDP. Stejná zpráva odhaduje roční růst HDP v období 2000-2006 na 4,4 % bez intervencí EU by činil nárůst pouze 1,9 %. I Řecku přisuzuje tato hodnotící zpráva velkou hospodářskou závislost na strukturálních fondech EU.⁷¹

Tabulka č.24: Vliv strukturálních intervencí na růst HDP v Řecku

	HDP	HDP bez veškerých intervencí	HDP bez veřejných intervencí	HDP bez intervencí Evropské unie
	Růst HDP v %			
2000	4,3	0,0	0,8	1,9
2001	4,1	-0,5	0,5	1,6
2002	3,5	-1,4	-0,4	0,8
2003	4,2	-0,8	0,2	1,4
2004	5,0	0,5	1,3	2,4
2005	5,0	0,6	1,4	2,5
2006	5,0	0,9	1,7	2,7
	Průměrný roční růst HDP v %			
2000-06	4,4	-	-	1,9

(Zdroj: Beutel, Jörg The impact of objective 1 interventions for the period 2000-2006. Str.68)

⁷¹ Beutel, Jörg (květen 2002). The impact of objective 1 interventions for the period 2000-2006. Final Report to the Directorate-General for Regional Policies

Období 2007-2013

Řecko se bude ucházet i v letech 2007-2013 o fondy z Regionální a strukturální politiky EU. Ze Strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti obdrží v tomto období 20,1 miliardy Euro, což je o 8,328 miliardy Euro méně než za období 2000-2006 (období 2000-2006: 28,428 miliardy Euro).⁷²

Na rozdíl od Portugalska a Španělska, budou moci všechny řecké regiony čerpat z fondů EU spadající pod Cíl Konvergence (viz. tabulka č.25). Je to dáno tím, že žádný z řeckých regionů nepřesáhl 75 % průměru HDP Evropské unie (EU-15). (Guidelines on National Regional Aid for 2007-2013) Veškeré řecké regiony proto budou moci využít solidarity Evropské unie ke svému hospodářskému rozvoji.

Tabulka č.25: Řecko: podpora regionální pomocí EU na období 2007-2013

Portugalsko	Regiony	HDP na 1 obyvatele (2001, EU25=100)	% pokrytí obyv.
Regiony s HDP na 1 obyvatele menším než 75 % průměru EU=25	Západní Ellada	56,30	
	Východní Makedonie, Thrákie	57,40	
	Ipeiros	59,30	
	Thessalie	62,90	
	Jónské ostrovy	65,53	
	Kréta	72,27	
	Peloponésie	73,71	
Severní Aegean	74,29		
			36,6 %
Regiony s vyšším HDP na 1 obyvatele než 75 % průměru EU=25, ale nižším než 75 % průměru EU=15 (spadají také pod Cíl 1)	Střední Makedonie	75,89	
	Západní Makedonie	76,77	
	Attika	78,98	
			55,5 %
Relativně méně zaostalé regiony, ale stále zaostalé z hlediska regionálního rozvoje			7,9 %
Celkové pokrytí obyvatelstva			100,0 %

(Zdroj: Guidelines on National Regional Aid for 2007-2013 Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.)

⁷² Guidelines on National Regional Aid for 2007-2013 Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku

7. POROVNÁNÍ ČERPÁNÍ STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ A FONDU SOUDRŽNOSTI V PORTUGALSKU, ŠPANĚLSKU A ŘECKU

Všechny tři porovnávané země, Portugalsko, Španělsko a Řecko, byly v době svého přistoupení do Evropského společenství nejméně hospodářsky rozvinutými zeměmi (společně s Irskem) Společenství. Jejich bohatství měřeno v HDP na hlavu v paritní kupní síle se téměř nelišilo. Pouze Španělsko vykazovalo o něco vyšší HDP než-li zbývající země (viz. tabulka č. 25). Dalším společným jmenovatelem těchto zemí je jejich geografická poloha a podnebí.

Tabulka č.25: Nárůst HDP v letech 1990 – 2002 (HDP na hlavu PPP v USD)

	1990	1993	1996	1999	2002	Celkový nárůst HDP od r. 1990-2002
Portugalsko	10 806	12 051	13 687	16 368	18 434	7677
Španělsko	13 014	14 401	16 443	19 477	22 406	9359
Řecko	11 073	12 040	13 399	15 220	18 439	7366

(Zdroj: Country statistical profiles 2005. OECD)

V rámci hospodářské a sociální soudržnosti Evropského společenství, čerpají tyto jihoevropské země od svého vstupu do ES finanční zdroje určené na podporu zaostalých regionů. Priority, na jejichž základě se finanční zdroje přerozdělovaly, se více-méně také shodovaly. Všechny tři země stanovily shodně tyto priority: podpora zaměstnanosti a sociální soudržnosti, zlepšení konkurenceschopnosti, podpora udržitelného rozvoje, infrastruktury, rozvoj venkova a životního prostředí. Portugalsko a Řecko se k tomu ve větší míře soustředily na a lepší využití socio-ekonomické polohy obou zemí.

Tabulka č.26: Strukturální pomoc Portugalsku, Španělsku a Řecku za období 2000-2006 na hlavu (počet obyvatel r.2003, v EUR v cenách roku 2004)

	Portugalsko	Španělsko	Řecko
2000-2006	2488	1492	2576

(Zdroj: Country statistical profiles 2005. OECD, Greece, Portugal, Spain. The European Structural Funds (2000-2006). Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku)

Alokace finančních prostředků pro jednotlivé státy se lišily. Například v celkové výši přidělených prostředků na období 2000-2006 získalo Španělsko nejvíce finančních prostředků (viz. tabulka č.13), ale z hlediska výše pomoci na hlavu na tom byla nejhůře. Rozdíl mezi Španělskem a ostatními zeměmi je více jak 1 000 EUR na hlavu (viz. tabulka č. 26). I když Španělsko čerpalo na osobu nejméně z této trojice zemí, měla tato zem i přes tento faktor o něco vyšší růst HDP než Portugalsko a Řecko.

Tabulka č. 27 Míra zaměstnanosti Portugalska, Španělska a Řecka (Počet zaměstnaných jako procento k populaci v pracovním věku)

	1990	1993	1996	1999	2002
Portugalsko	67,4	64,9	63,6	67,4	68,1
Španělsko	51,8	48,0	49,3	55,0	59,5
Řecko	54,8	53,5	54,9	55,4	56,9

(Zdroj: Country statistical profiles 2005. OECD)

V oblasti zaměstnanosti, všechny tři země zaznamenaly zlepšení situace na pracovním trhu. Nejvyšší zaměstnanost prokázalo Portugalsko, ale největší nárůst, o téměř 8 %, zaznamenalo v letech 1990-2002 Španělsko (viz. tabulka č.27).

Tabulka č. 28: Hodnota nárůstu HDP Portugalska, Španělska a Řecka podmíněná evropskými dotacemi.

	Portugalsko	Španělsko	Řecko
r. 2001	4,2 %	1,2 %	2,4 %

(Zdroj: Beutel, Jörg The impact of objective 1 interventions for the period 2000-2006. Final Report to the Directorate-General for Regional Policies)

Zajímavou informací je srovnání hodnot nárůstu HDP Portugalska, Španělska a Řecka podmíněných evropskými dotacemi (viz. tabulka č.28). Studie profesora Beutela, na jejímž základě byla tabulka vypracována, nám ukazuje závislost hospodářského růstu vybraných zemí na podpoře dotací z EU. Z této tabulky vyplývá, že nejvíce „závislou“ zemí na evropských intervencích je Portugalsko, které poté následuje Řecko. Portugalský meziroční HDP růst (r. 2001) by podle této zprávy byl o 4,2 % nižší, kdyby neobsahoval finanční příjmy z EU. Španělsko se svými 1,2 % je nejméně ovlivněnou zemí dotacemi z EU z této trojice.

V celkovém porovnání sledovaných zemí můžeme konstatovat, že strukturální fondy a Fond soudržnosti napomáhají k hospodářské a sociální konvergenci. Nejen, že se u sledovaných zemích zvýšila zaměstnanost a HDP, ale i v porovnání

s Evropskou unií se za poslední léta námi sledované země postupně přibližují průměru HDP EU (EU15) (viz. tabulka č. 29). Tímto se tak naplňuje jeden z hlavních cílů Evropské regionální a strukturální politiky.

Tabulka č.29: Srovnání vývoje reálného HDP v Portugalsku, Řecku a Španělsku v porovnání s EU (průměrná % změna oproti předch. roku v období)

	1986-1990	1991-1995	1996-2000
Portugalsko	5,5	1,8	3,6
Řecko	1,9	1,1	3,3
Španělsko	4,5	1,3	3,3
EU-15	3,3	1,5	2,5

(Zdroj: Economic Forecasts 1998-2001 European Commission, DG for Economic and Financial Affairs)

V příštím rozpočtovém období (2007-2013) budou Portugalsko, Španělsko a Řecko moci nadále čerpat ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Částky určené pro tyto země byly, hlavně u Španělska, sníženy (tabulka č.26 a 28), ale nadále budou moci tyto země pokračovat v úspěšném čerpání financí z fondů Evropské unie určených na hospodářskou a sociální konvergenci.

Tabulka č.28: Strukturální pomoc Portugalsku, Španělsku a Řecku na období 2007-2013 na hlavu (počet obyvatel r.2003, v EUR v cenách roku 2005)

	Portugalsko	Španělsko	Řecko
2006-2013	2038	730	1821

(Zdroj: Guidelines on National Regional Aid for 2007-2013 Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku, Country statistical profiles 2005. OECD)

ZÁVĚR

Tato diplomová práce byla zpracována za účelem bližšího seznámení se současnou regionální politikou Evropské unie. První kapitola stručně charakterizovala tuto významnou politiku a definovala nám její základní pojmy. Druhá kapitola nás již seznámila se složitostí formování regionální politiky v průběhu posledních padesáti let. Informovala nás o tom, že to byl spíše postupný vývoj stejně jako integrace a rozšiřování Evropského společenství. V nedávné době se nejvíce skloňovala budoucnost regionální politiky na období 2007-2013. Mnozí se obávali, že díky rozšíření o chudší východoevropské země v roce 2004, budou země EU 15 odtrženy od současného zdroje finančních prostředků. Ale není tomu tak. Díky kompromisu Evropského společenství mohou i regiony EU 15, které dříve spadaly pod Cíl, 1 nadále čerpat z téměř stejného množství prostředků, jako tomu bylo před rozšířením.

Strukturální fondy a Fond soudržnosti jsou důležitou součástí regionální politiky Evropské unie. Za období 2000-2006 bude skrze ně rozděleno přes 200 miliard Euro na pomoc méně rozvinutým či zaostalým regionům členských zemí EU.

To představuje přes jednu třetinu z celkového rozpočtu Unie. Strukturální fondy a Fond soudržnosti jsou tak druhou největší rozpočtovou položkou Evropské unie.

Jak jsem již zmínil, Strukturální fondy představují velkou položku rozpočtu Evropské unie. Hlavním cílem proto této práce bylo zhodnotit činnost a výsledky regionální politiky. Zda-li nějakou měrou napomáhají hospodářské a sociální konvergenci. Jako příklad byl hodnocen vliv regionální politiky v zemích, které mají s touto politikou největší zkušenosti. Jednalo se o Portugalsko, Španělsko a Řecko. Tyto země jsou si podobné jak svoji geografickou polohou, tak i mírou hospodářského vývoje v den svého vstupu do Evropského společenství. Studie porovnávala využití strukturálních fondů v jednotlivých zemích, hodnotila vliv regionální politiky na některé z jejich regionů a zhodnotila podíl strukturálních intervencí na růstu HDP.

Priority, na jejichž základě byly finanční zdroje přerozdělovány, se v těchto zemích téměř shodovaly. Je to dáno také tím, že země jsou si hospodářsky a sociálně velmi podobné. Převládaly priority v oblasti podpory zaměstnanosti, konkurenceschopnosti, rozvoje venkova, udržitelného rozvoje, životního prostředí a infrastruktury. Mnoho projektů již bylo v této oblasti ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti financováno. Příkladem může být nová velmi moderní dopravní síť ve Španělsku a Portugalsku. Dalším úspěchem byla zvýšená zaměstnanost

v oblastech, do kterých pomoc plynula. Celkově zaznamenalo největší nárůst zaměstnanosti Španělsko. Ne u všech regionů však byl zaznamenán pozitivní hospodářský vývoj. Některé regiony zaznamenaly pokles zaměstnanosti a HDP. Jednalo se o regiony s vysokým počtem zaměstnanosti v zemědělství a v oblastech, které procházejí restrukturalizací. Ale ve většině případů zaznamenaly regiony pozitivní vývoj.

Zajímavým zjištěním byla informace o alokaci finančních prostředků pro jednotlivé země. I přesto, že Španělsko obdrželo nejnižší výši pomoci na hlavu z těchto tří zemí, vykázalo za sledované období vyšší růst HDP než Portugalsko a Řecko. Jedním z hlavních důvodů může být i fakt, že Španělský růst HDP ze sledovaných zemí je nejméně ovlivněn evropskými strukturálními fondy. Příčinou vysokého růstu HDP u Španělska může být i vyšší míra přílivu přímých zahraničních investic než u Portugalska a Řecka (tabulka č.29). Ale i přesto mají strukturální intervence ve Španělsku velký podíl na HDP. Největší podíl na růstu HDP měly strukturální fondy a Fond soudržnosti v Portugalsku.

V celkovém porovnání sledovaných zemí můžeme říci, že regionální politika napomáhá k hospodářské a sociální konvergenci. Nejen, že se u sledovaných zemí zvýšila zaměstnanost a HDP, ale i v porovnání s Evropskou unií se za poslední léta námi sledované země hospodářským vývojem postupně přibližují průměru HDP EU (EU 15). Tato práce tak prokázala, že regionální politika Evropské unie naplňuje cíle regionální a strukturální politiky a postupně napomáhá snížení rozdílů mezi bohatými a chudými regiony Evropské unie.

Tabulka č. 29: Příliv přímých zahraničních investic (v milionech USD)

	1990	1993	1996	1999	2002
Portugalsko	2255	1 516	1 489	1 234	1 846
Španělsko	13 839	9 572	6 821	15 759	35 940
Řecko	1 688	1 244	1 196	561	50

(Zdroj: Country statistical profiles 2005. OECD)

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

- Basic principles of the NUTS [základní podstata NUTS] (13.6.2005) Eurostat. Získáno: 2.8.2005
http://europa.eu.int/comm/eurostat/ramon/nuts/basicnuts_regions_en.html
- Barnes Ian & Barnes Pamela M. (1999) The Enlarged European Union New York: Addison Wesley Publishing
- Beutel, Jörg (květen 2002). The impact of objective 1 interventions for the period 2000-2006. Final Report to the Directorate-General for Regional Policies [vliv intervencí cíle 1 na období 2000-2006. Závěrečná zpráva Generálnímu ředitelství pro regionální politiku] Německo: Konstanz
- Contreras, Ricardo Rodriguez (říjen 2003). Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Andalusia. Spain. [analýza vlivu regionální politiky Společenství na regionální soudržnost. Případová studie Andalusie. Španělsko] Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.
- Contreras, Ricardo Rodriguez (říjen 2003). Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Principado de Asturias. Spain. [analýza vlivu regionální politiky Společenství na regionální soudržnost. Případová studie Asturie. Španělsko] Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.
- Correspondence between the NUTS levels and the national administrative units (2003) [soulad mezi NUTS úrovněmi a národními správními jednotkami]. Eurostat. Získáno: 28.7.2005
http://europa.eu.int/comm/eurostat/ramon/nuts/introannex_regions_en.html
- Country statistical profiles 2005. OECD. Získáno: 12.12.2005
<http://stats.oecd.org/wbos/viewhtml.aspx?QueryName=24&QueryType=View&Lang=en>
- de Freitas, Miguel Lebre (říjen 2003). Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Açores. Portugal. [analýza vlivu regionální politiky Společenství na regionální soudržnost. Případová studie Azory. Portugalsko] Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.
- de Freitas, Miguel Lebre (říjen 2003). Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Algarve. Portugal. [analýza vlivu regionální politiky Společenství na regionální soudržnost. Případová studie Algarve. Portugalsko] Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.

- Economic Forecasts 1998-2001 [ekonomické předpovědi 1998-2000]. European Commission, DG for Economic and Financial Affairs http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publications/supplement_a_en.htm
- Economic, social and territorial cohesion[hospodářská, sociální a teritoriální soudržnost]. Glossary – The European Union. Získáno: 21.12.2005. http://europa.eu.int/scadplus/glossary/economic_social_cohesion_en.htm
- El-Agraa Ali M. (2001) The European Union Economies and Policies. Sixth Edition. Singapore: Pearson Education Pte. Ltd.
- Europe in Figures.Eurostat yearbook 2002 (2002). Eurostat - European Commission
- General Provisions on the Structural Funds [hlavní ustanovení pro strukturální fondy] (17.10.2004) Activities of the European Union – Summaries of Legislation. Získáno: 20.7.2005 <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l60014.htm>
- Greece. The European Structural Funds (2000-2006). (23.9.2005) Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku. Získáno: 30.9.2005 http://www.europa.eu.int/comm/regional_policy/atlas/index_en.htm
- Grybauskaite, Dalia (prosinec 2004) Financial Perspective 2007-2013 [finanční perspektiva 2007-2014] Financial Programming and Budget: European Commission.
- Guidelines on National Regional Aid for 2007-2013 [pravidla národní regionální pomoci na období 2007-2013] (prosinec 2005) Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.
- Had, M., Urban, L. (2000) Evropská společenství. První pilíř Evropské unie. Ústav mezinárodních vztahů
- Historie Evropské unie. Portál Evropské unie. Získáno: 12.7.2005 http://www.europa.eu.int/abc/history/index_cs.htm
- König, Petr (2004) Rozpočet a politiky Evropské unie. Praha: C.H.Beck
- Lukáš, Z.(2000) Regionální a strukturální politika EU. Praha: Grafické závody Hronov
- Na regionech záleží. Základní fakta o regionální politice EU a strukturálních fondech (2000-2004).Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku. CD-R
- Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 ze dne 21. června 1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech.

- Portugalsko. Export.cz. Stránky podpory obchodu Ministerstva zahraničních věcí. Získáno: 14.9.2005
<http://www.export.cz/index.asp?p=info&StaID={AD398368-5DBB-4217-A8B1-92C348B51D82}&StaNumber=70&What=territory&archiv=1>
- Portugal. The European Structural Funds (2000-2006). (23.9.2005) Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku. Získáno: 28.9.2005
http://www.europa.eu.int/comm/regional_policy/atlas/index_en.htm
- Portugalsko. Členské a kandidátské země. Euroskop. Získáno: 14.9.2005
http://www2.euroskop.cz/data/index.php?p=detail&cid=39696&id=5093&kap_id=89593
- Priority Objectives 2000-2006 [prioritní cíle 2000-2006] (25.11.2004) Regional Policy – Inforegio. Získáno: 20.7.2005
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/prord/objectifs_en.htm
- Regional Breakdown of employment rate. [zaměstnanost v regionech] Eurostat. Získáno: 22.7.2005
http://epp.eurostat.cec.eu.int/portal/page?_pageid=1996,39140985&_dad=portal&_schema=PORTAL&_screen=detailref&_language=en&_product=SDI_MAIN&_root=SDI_MAIN/sdi/sdi_ed/sdi_ed_emp/sdi_ed1440
- Regional Breakdown of GDP per capita [HDP na hlavu v regionech] Eurostat. Získáno: 22.7.2005
http://epp.eurostat.cec.eu.int/portal/page?_pageid=1996,39140985&_dad=portal&_schema=PORTAL&_screen=detailref&_language=en&_product=SDI_MAIN&_root=SDI_MAIN/sdi/sdi_ed/sdi_ed_inv/sdi_ed1130
- Řecko. Členské a kandidátské země. Euroskop. Získáno: 14.9.2005
http://www2.euroskop.cz/data/index.php?p=detail&cid=39699&id=5093&kap_id=89560
- Řecko. Export.cz. Stránky podpory obchodu Ministerstva zahraničních věcí. Získáno: 14.9.2005
<http://www.export.cz/index.asp?p=info>
- Sociální a ekonomické souvislosti integrace České republiky do Evropské unie. (květen 2002) Praha: Rada vlády ČR pro sociální a ekonomickou strategii
- Soudržnost na přelomu roku 2007. Legislativní návrhy Evropské komise na reformu politiky soudržnosti (období 2007-2013) (14.7.2004) Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.
- Spain. The European Structural Funds (2000-2006). (23.9.2005) Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku. Získáno: 30.9.2005
http://www.europa.eu.int/comm/regional_policy/atlas/index_en.htm

- Stamboulis, Miltiadis (říjen 2003). Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Kentriki Makedonia. Greece. [analýza vlivu regionální politiky Společenství na regionální soudržnost. Případová studie Střední Makedonie. Řecko] Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.
- Stamboulis, Miltiadis (říjen 2003). Analysis of the Impact of Community Policies on Regional Cohesion: The Case Study of Kriti. Greece. [analýza vlivu regionální politiky Společenství na regionální soudržnost. Případová studie Kréta. Řecko] Evropská komise. Generální ředitelství pro Regionální politiku.
- The Structural Funds in 2002. Fourteenth annual report. [strukturální fondy v roce 2003. Čtrnáctá výroční zpráva] (2004) Evropská komise. Lucembursko: Office for Official Publications of the European Communities
- The Structural Funds in 2003. Fourteenth annual report. [strukturální fondy v roce 2003. Čtrnáctá výroční zpráva] (2004) Evropská komise. Lucembursko: Office for Official Publications of the European Communities
- Structural Policy Reform [reforma strukturální politiky] (22.10.2001) Activities of the European Union – Summaries of Legislation. Získáno 22.7.2005
<http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l60013.htm>
- Španělsko. Export.cz. Stránky podpory obchodu Ministerstva zahraničních věcí. Získáno: 14.9.2005
<http://www.export.cz/index.asp?p=info>
- Španělsko. Členské a kandidátské země. Euroskop. Získáno: 14.9.2005
http://www2.euroskop.cz/data/index.php?p=detail&cid=39700&id=5093&kap_id=89545
- Tomeš, Jiří (13.1.2002) Evropa regionů – O regionálních rozdílech v Evropské unii. Institut pro evropskou politiku – EUROPEUM (časopis Integrace). Získáno: 18.4.2005
<http://www.integrace.cz/integrace/tisk.asp?id=467>
- Understanding Regional Policy [porozumění regionální politice]. (10.2.2005) Evropská komise – Generální ředitelství pro regionální politiku. Získáno: 12.7.2005
http://europa.eu.int/scadplus/glossary/economic_social_cohesion_en.htm
- Vilamová, Šárka (2004) Jak získat finanční zdroje Evropské unie. Praha: GRADA
- Working for the Regions. [činnost pro regiony] (15.9.2005) Evropská komise – Generální ředitelství pro regionální politiku. Získáno: 20.7.2005
http://www.europa.eu.int/comm/regional_policy/intro/working1_en.htm

Summary

The purpose of this study is to evaluate activities of the regional policy of the European Union in countries, which have the biggest experience with this policy. From my point of view these are: Portugal, Spain, and Greece. The paper is principally focusing on the individual countries and on some of their regions. It compares the needs of these regions and tries to evaluate the activity of the regional policy in the area. The study also tries to discover common elements of the three countries in their experience with the regional policy. It tries to find an answer whether the Structural Funds have helped to economic and social conversion. Main evaluation factors of this study are economic growth, the gross domestic product (GDP) per capita, and employment.

Přílohy

Příloha č.1:

Metodologický postup Jörga Beutela ve studii:

Beutel, Jörg (květen 2002) The impact of objective 1 interventions for the period 2000-2006. Final Report to the Directorate-General for Regional Policies. Německo: Konstanz

Metodologie stanovení dopadů intervencí (objective 1) pro období 2000 – 2006

Při posuzování ekonomických dopadů pomoci ze strukturálních fondů je kromě vlivu na agregátní veličiny (růst HDP, nezaměstnanost) třeba posoudit také vliv této pomoci na strukturu ekonomiky a růst jednotlivých odvětví. Pro zohlednění strukturálních změn zvolil Beutel analýzu založenou na input-output modelu, který znázorňuje nejen jednotlivé složky poptávky po celkovém produktu ekonomiky (spotřeba, investice, vládní nákupy a čisté exporty), ale také hodnotu výstupu jednotlivých odvětví a vzájemnou závislost mezi odvětvími.

Beutel vychází z projekcí input-output tabulek pro rok 1999. Vzhledem k tomu, že input-output tabulky jsou k dispozici pouze pro celé země, jsou pro dva regiony zahrnuté ve studii (jižní Itálie a východní Německo) použity odhady. Hlavním cílem studie je předpovědět čisté efekty způsobené strukturální pomocí. Autor tedy odhaduje tři sady input-output tabulek pro období 2000-2006. První sada je základním scénářem a je založena na oficiálních makroekonomických odhadech Evropské Komise, které předpokládají plný rozsah pomoci ze strukturálních fondů. Druhá sada předpovědí ze základního scénáře odstraňuje efekt strukturální pomoci, zatímco sada třetí zachycuje situaci bez grantů Komise.

Pro kvantifikování dopadů používá autor pokročilých matematických metod (maticová algebra, soustavy diferenciálních rovnic), jejichž diskuse přesahuje rámec této práce. I bez matematické formalizace je však možno nastínit hlavní body metody určení dopadu strukturální pomoci. Základním principem modelu input-output je, že díky vzájemné provázanosti odběratelských a dodavatelských vztahů mezi odvětvími se změna v jednom sektoru ekonomiky přenáší i do sektorů ostatních. Efekt pomoci ze strukturálních fondů na jednotlivá odvětví (i ta, která

nejsou přímými adresáty pomoci) a celkový ekonomický růst je tak z modelu patrný při snížení veličin, které jsou touto pomocí přímo ovlivněny.

Autor nejprve zkoumá dopad přímého snížení investic, ke kterému by došlo v případě ukončení strukturální pomoci. To způsobuje snížení aktivity v dodavatelských odvětvích, změny v technologii i zaměstnanosti. Ve druhém kroku je posouzen efekt snížení příjmů (například rekvalifikačních příspěvků) v důsledku eliminace strukturální pomoci a dopad tohoto snížení na celkovou poptávku. Tyto dva kroky jsou zaměřeny na posouzení krátkodobých dopadů strukturální pomoci na celkovou poptávku a nabídku. Dlouhodobý dopad strukturální pomoci zachycuje Beutel takzvaným modelem akcelérátoru, který předpovídá že zvýšená ekonomická aktivita vede ke zvýšení investic do fixního kapitálu a tím zvyšuje produkční schopnost ekonomiky. S použitím odhadů snížení poptávky i nabídky v důsledku eliminace pomoci ze strukturálních fondů je tedy možno předpovědět i vývoj kapitálového vybavení ekonomiky v daném období. Porovnáním základního scénáře s výsledky alternativních scénářů tak získáme přehled změn ekonomického růstu, zaměstnanosti, struktury ekonomiky a vývoje kapitálového vybavení, které jsou důsledkem pomoci ze strukturálních fondů.